ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1999 йил 4 МАЙ, сешанба, № 30 (5.986). Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕК КУРАШИ — ЖАҲОН МАЙДОНИДА

Президент Ислом Каримовнинг кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатининг тантанали очилиш маросимидаги табрик сўзи

Азиз спортчилар!

Қадрли меҳмонлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Авваламбор дунёнинг беш қитъасидан ташриф буюрган паҳлавонларни қадимий ўзбек заминида муборакбод этишга ижозат бергайсизлар.

Кураш бўйича Биринчи жаҳон чемпионати Ўзбекистон пойтахтида ўтаётгани биз учун алоҳида аҳамиятга эгадир. Буни биз курашнинг асл ватани — Ўзбекистонимизнинг нафақат спорт майдонларида, умуман жаҳон тараққиётида ўзига хос, ўзига мос ўринга, нуфуз ва обрўга эга бўлаётганидан яққол далолат деб биламиз.

Ҳақиқатдан ҳам ўзбек курашида халқимизнинг руҳиятига, асл хислатларига азал-азалдан хос бўлган фазилатлар:

Мардлик, жасурлик, бағрикенглик, рақибига нисбатан олижаноблик, ҳалоллик, инсонпарварлик фалсафаси мужассамлашган.

Бу қадимий заминда туғилиб-ўсиб, муборак номлари афсона-ю достонларга айланиб кетган Алп Эр Тўнга (Афросиёб), Алпомиш, Паҳлавон Маҳмуд сингари елкаси ерга тегмаган баҳодирлар кураш орқали ўзбек юртининг шониға-шон қўшганлар, донғини бутун оламга таратганлар.

Бугун буюк аждодларимиз руҳини шод этиб, азал-азалдан халқимизнинг миллий ғурурига айланиб қолган ўзбек курашининг жаҳон майдонига чиқиши, унинг тан олиниши барчамизни беғоят қувонтиради.

Бугун, шу юксак спорт анжумани иштирокчилари ва меҳмонлари олдида туриб, ўзбек курашига меҳр қўйган, миллий федерациялар тузган барча чет эллик дўстларимизга, айниқса кураш бўйича биринчи чемпионатларини ўтказган Япония ва Боливия спорт жонкуярларига сиз, азиз дўстлар ва шахсан ўз номимдан алоҳида миннатдорлик билдиришга рухсат бергайсизлар.

Мен ишонаман: дунёга машҳур паҳлавонларнинг бебаҳо хизматлари туфайли халқимиз

маънавий турмуш тарзининг ажралмас қисмига айланган кураш бугундан эътиборан янги ҳаётини бошлайди, янада юксалади, жаҳон узра кенг тарқалиб, турли миллатларга мансуб миллионлаб кишиларнинг севимли машғулотига айланади.

Сафингиздаги энг кучли курашчи полвонларнинг номлари эса биринчи жаҳон чемпионлари сифатида тарих варақларида абадий қолади.

Ишонаман: бугун майдонга чиқадиган ҳар бир ўзбек паҳлавони, ўзимизнинг йигит фарзандларимиз, «Қувончим, ифтихорим, ғурурим — Ўзбекистон» дея курашга тушади ва шу замин номини оқлайди, мардлик ва шижоат кўрсатади.

— Ўзбек кураши биринчи чемпионати анжуманининг барча иштирокчиларига, ташкилотчилари ва меҳмонларига ҳаяжонли учрашувлар, ёрқин таассуротлар ва янги ғалабалар сурури, завқу шавқи ёр бўлишини тилайман.

Азиз дўстлар!

Мана шу бетакрор гўзал спорт залида тўпланган сиз азизларни ўрнингиздан туриб, бағрингизни кенг очиб, меҳмондўст халқимиз номидан: «Кураш ватани — Ўзбекистонга хуш келибсиз» деб барча кураш иштирокчиларини табриклаб, қўллаб-қувватлашингизни сўрайман.

Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатини очиқ деб эълон қиламан.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

9-МАЙНИ ХОТИРА ВА ҚАДРЛАШ КУНИ ДЕБ ЭЪЛОН ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АМНИСТИЯ ТЎҒРИСИДА

9-майни Хотира ва қадрлаш куни деб эълон қилиниши муносабати билан, шунингдек, инсонпарварлик тамойилига амал қилиб, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 93-моддаси 20-бандига асосан

ҚАРОР ҚИЛАМАН:

1. Озодликдан маҳрум қилиш, шунингдек озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазолардан қуйидаги маҳкумлар озод қилинсин:

а) иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва уларга тенглаштирилган, шунингдек Чернобиль АЭСидаги ҳалокат оқибатларини бартараф қилишда иштирок этган шахслар;

б) аёллар, 60 ёшдан ошган эркаклар;

в) вояга етмаган ёшида жиноят содир этган шахслар;

г) биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари;

д) амнистия қўлланиладиган чет эл фуқаролари;

е) бошқа давлатларнинг судлари томонидан ҳукм этилиб, жазони ўташ учун Ўзбекистон Республикасига берилган амнистия қўлланиладиган шахслар.

2. Уч йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган, шунингдек озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларга ҳамда эҳтиётсизлик оқибатида содир этган жинояти учун беш йилгача озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахслар жазодан озод қилинсин.

3. Биринчи марта олти йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган ва белгиланган жазо муддатининг камида тўртдан бир қисмини ўтаган шахслар жазодан озод қилинсин.

4. Биринчи марта ўн йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган ва белгиланган жазо муддатининг камида ярмини ўтаган шахслар жазодан озод қилинсин, ушбу фармоннинг 10-моддасида қайд қилинган жиноятларни содир этган маҳкумлар бундан мустасно.

5. Эҳтиётсизлик оқибатида содир этган жинояти учун беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум этилган ва тайинланган жазо муддатининг камида тўртдан бир қисмини ўтаган шахслар жазодан озод қилинсин.

6. Озодликдан маҳрум этиш жазосини ўташ жойларидан ушбу фармон қабул қилинган кунга қадар, қонунга мувофиқ жазони ўташдан муддатидан илгари шартли озод қилиш ёки жазони енгилроғи билан алмаштиришни қўллаш мумкин бўлган маҳкумлар озод қилинсин.

7. Ўн йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган ва белгиланган жазо муддатининг камида ярмини ўтаган шахслар манзил-колонияларға ўтказилсин.

8. Мазкур фармоннинг 1-моддасида қайд этилган шахслар томонидан содир этилган жиноятлар, шунингдек, ижтимоий хавфи катта бўлмай қонунда озодликдан маҳрум қилишга нисбатан енгилроқ жазолар назарда тутилган жиноятлар юзасидан олиб борилаётган тергов ишлари ва судда кўрилмаган ишлар ҳаракатдан тугатилсин.

9. Мазкур фармонга асосан жазодан озод қилинмайдиган шахсларнинг жазо муддатини ўталмаган қисми қуйидагича қисқартирилсин:

а) қасддан содир этган жинояти учун ўн йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилинганларга — учдан бир қисмга, эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этганларга — ярмига.

б) қасддан содир этган жинояти учун ўн йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилинганларга — тўртдан бир қисмга.

10. Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 150-163, 216, 216-1, 216-2, 244-1 моддаларида, 246 моддаси 2-қисмида, 247 моддаси 2, 3 қисмларида, 248 моддаси 2, 3 қисмларида, 270 моддаси 3-қисмида, 271 моддаси 3-қисмида, 272, 273-моддаларида кўрсатилган жиноятларни содир этган шахсларга, ўта оғир жиноятлар учун судланганларга, ўта хавфли рецидивист деб топилганларга, шунингдек, уюшган гуруҳ ёки унинг манфаатларини кўзлаб, ёҳуд жиноий уюшма таркибида жиноят содир этган шахсларга фармоннинг 1-3, 6, 8-моддалари қўлланилмасин. Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 167-моддаси 4-қисми «А, В» бандлари билан судланганлар, Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 272, 273 моддаларида кўрсатилган жиноятларни содир қилган чет эл фуқаролари, шунингдек, биринчи марта судланган аёллар бундан мустасно.

Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 150-163, 216, 216-1, 216-2, 242, 244-1 моддаларида, 247 моддаси 2, 3-қисмларида, 248 моддаси 2, 3-қисмларида кўзда тутилган жиноятларни содир этган шахсларга нисбатан мазкур фармоннинг 9-моддаси қўлланилмасин.

Жазо ўташ тартибини мунтазам равишда бузган маҳкумларга, шунингдек, илгари амнистия ёки афв этиш қўлланилганидан сўнг қасддан жиноят содир этган шахсларга ушбу фармон татбиқ этилмасин.

11. Фармон матбуотда эълон қилинган кундан кучга киради ва тўрт ой мобайнида ижро этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1999 йил 30 апрель

АЛПОМИШ ЮРТИДА АЛП ЙИГИТЛАР БЕЛЛАШУВИ

1999 йилнинг 1 майи нафақат ўзбек полвонлари, балки бутун Ўзбекистон халқи ҳаётида унутилмас кун бўлиб қолади. Шу куни ўзбек миллий курашини дунё эътироф этди. Тошкентда кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионати бошланди.

... Пойтахтимизнинг «Юнусобод» теннис саройи байрамона безатилган. Карнай-сурнай садолари янграмоқда. Бу ерда кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатининг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди. Тантанани халқаро «Кураш» ассоциацияси президенти К. Юсупов очди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти, халқаро «Кураш» ассоциациясининг фахрий Президенти Ислом Каримов чемпионат иштирокчиларини бу ажойиб спорт байрами билан табриклади ва чемпионатни очиқ деб эълон қилди.

«Ўзбек курашида мардлик, жасурлик, бағрикенглик, олижаноблик, ҳалоллик, инсонпарварлик фалсафаси мужассамлашган, деди жумладан юртбошимиз. Шунинг учун ҳам унинг жаҳондаги энг оммавий, энг севимли спорт турларидан бири бўлиб қолишига шубҳа йўқ.

(Давоми 2-бетда).

Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионати иштирокчиларининг Ўзбекистон Республикаси Президенти, Халқаро Кураш Ассоциациясининг фахрий Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовга МУРОЖААТИ

Муҳтарам Президент жаноби олийлари!

Курашни дунё миқёсига олиб чиқишда кўрсатган ташаббусингиз, тантанали очилиш маросимида сўзлаган нутқингизда биз, полвонлар шаънига билдирган самимий тилакларингиз учун Сизга чин юракдан миннатдорлик изҳор этамиз!

Биринчи жаҳон чемпионати ўзбек кураши спортнинг бетакрор ва ўзига хос тури эканлигини яна бир бор намоён этди. Аминмизки, ушбу чемпионатнинг ўтказилиши спортнинг бу турига халқаро жамоатчилик эътиборини янада кучайтиради. Биз, кураш байрамининг иштирокчилари бўлган 48 мамлакат вакиллари ушбу ажойиб спорт турининг энг фаол тарғиботчилари бўламиз. Тошкентда ўтган ҳаяжонли кунлар, ҳалол ва қизғин беллашувлар хотирамизда умрбод сақланиб қолади.

Ишончимиз комилки, яқин келажакда ўзбек кураши Олимпия ўйинлари қаторидан ўзига муносиб жой олади, «XX1 Аср спорти» сифатида довруғ таратади.

Биз, мусобақа қатнашчилари Сизга, муҳтарам Президент, ўзбек кураши Олимпия ўйинлари дастуридан жой оладиган қувончли кунларни кўриш насиб этишини тилаб қоламиз.

Тошкент шаҳри,
1999 йил 2 май.

Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионати иштирокчиларининг Халқаро Олимпия қўмитаси Президенти Маркиз Хуан Антонио Самаранчга МУРОЖААТИ

Муҳтарам Самаранч жаноблари!

Биз, дунёнинг 48 мамлакатидан Ўзбекистон пойтахти Тошкент шаҳрида тўпланган кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионати иштирокчилари, Сизнинг Олимпия ғояларини дунёга кенг ёйиш борасидаги эзгу ҳаракатларингизни қўллаб-қувватлаймиз.

Биз мазкур чемпионат давомида Ўзбекистонда спортга қандай эътибор берилаётгани, мамлакат Президентининг бу соҳадаги ғамхўрлигининг гувоҳи бўлдик.

Биз, биринчи жаҳон чемпионатининг барча иштирокчилари, келгусида кураш бутун дунёдаги энг қизиқарли ва оммавий спорт турларидан бирига айланади ҳамда Сизнинг ёрдамингизда Халқаро Олимпия қўмитаси томонидан Олимпия спорт тури сифатида эътироф этилади, деган ниятдамиз.

Ишонамизки, кураш Ўзбекистондагина эмас, умуман бутун жаҳонда Олимпия ғояларини тарғиб қилиш, халқлар ўртасида тинчлик, ўзаро дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантиришга улкан ҳисса қўшади.

Жаноб Президент!

Биз, иштирокчилар Сизга кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатининг Эсдалик Кубогини йўллаймиз ва у Халқаро Олимпия музейидан муносиб ўрин эгаллайди, деб умид қиламиз.

Тошкент шаҳри,
1999 йил 2 май.

ЛОҚАЙДЛИК ЖОҲИЛЛИКДАН ЁМОН

Яқинда Олий Мажлис XIV сессияси бўлиб ўтди.

Матбуотда Президентимизнинг сессия минбарида қилган маърузасини ўқидик.

Биз ўзимизга, жамиятимизга, бугунимизга, истиқболимизга яна бир карра разм солдик.

Ҳар бир гап, хатбоши чуқур таҳлил қилинса, англаймизки, бевосита бизнинг яшаш тарзимизни яхшилашга, дунёда ўз ўрнимизни топишга ва бунга ҳақли эканимизга қаратилган. Одам боласи дунёга одам кўпайсин учун келмайди. Оллоҳ берган умрни қандай яшаш, ҳаётда йўқ бўлиб, яъни, йитиб, кўзга ташланмай кун кечириш ўрнига борлигингни билдириш, менинг номим бор, ўзим бор, мен ахир Инсонман дея билиш, албатта, ўзимизга боғлиқ.

Англаган, ўзини қадрлаган одам, шу пайтда сессияда кўтарилган масалалар юзасидан, шахсан ўзим нима қилоламан, амалда қўлимдан қандай иш келади, бошқа бир замондошим ўзига таааллуқли йўналиш бўйича қай тарзда фаолият кўрсатаяпти, хуллас, биз Ватан ва Юртбоши чорловларига нечоғлик сафарбармиз деб фикрлайди. Чунки, Истиқлол йўлида ҳаммамизнинг зиммамизда бир хил масъулият бор. Раҳбар, олим, шоир, деҳқон,

Сессиядан кейинги ўйлар

ўқувчи... қайси соҳа вакили бўлмайлик, ўз ўрнимизда Ватан озодлигига масъулмиз. Бизни шу эзгу тушунча бирлаштирар экан, демакки, Озод юрт келажагининг тараққиёт мезонлари белгиланган сессияда кўриб чиқилган ҳар қайси масалага бу менга тааллуқли, деб қарашимиз зарур.

Зеро, Ватан битта. Демак, қарашларимиз, интилишларимиз, керак бўлса муаммоларимиз ҳам айрича бўлмаслиги керак. Бир ёқадан бош чиқариб, бир мушт бўлиб, битта Ўзбекистон бўлиб жамланмак пайти ҳозир.

Сессияда долзарб вазифалар кафтдагидай аниқ ва равшан қилиб кўрсатиб ўтилди. Биргина мақола билан уларнинг ҳар бири ҳақида сўз юритиш осон эмас, албатта. Ўйлаймизки, ҳар бир устивор йўналишга алоҳида урғу берилиб, етарлича таҳлил қилинади. Бу ҳақда халқимиз ўз фикр мулоҳазаларини баён этади. Матбуотимизда шу кунлари чоп этилаётган мақолаларнинг аксар қисмида кишилар XIV сессиядан кейинги таассуротини баён қилишаяпти ҳам.

Яна бир карра эслатиб ўтиш керак. Сессия амалдаги давлат бошқаруви тизимининг барча бўғинларидаги раҳбарлар, мансабдор шахслар олдига давр талаби, замона руҳиятидан келиб чиқиб жиддий масалалар қўйди. Юзга айтганнинг заҳри йўқ. Президентимиз бошқарув тизимидаги айрим раҳбарларни ҳушёрликка ундовчи шундай гапни айтиб ўтдилар: **«Келинг, ўзимизга шундай савол берайлик: бу тизим қанчалик самарали ишламоқда, бу тизимнинг ҳар бир бўғини ўз зиммасига юклатилган вазифаларни ва бурчларни қандай бажармоқда? Тўрачилик, ўз**

(Давоми 2-бетда).

...ТЕМИРЧИНИНГ БИР УРГАНИ

«Кейс» комбайнининг ғаллазордаги ҳаракатини кузатганмисиз? Кенг қамровли баҳайбат техниканинг мўъжизакор ҳаракатини фақат эртаклардаги кўринишда тасаввур этиш мумкин. Бир кунда ўртача 25 гектар майдондаги ҳосилни йиғиштириб олади. Демак, 100 гектар ғаллазор учун 4 кун кифоя. Энди шунча ҳосилни «Нива» комбайнида ўриб йиғишни тасаввур қилайлик. Кунига 5 гектарлик унум бўлганда ҳам 20 кун керак. Бу деган сўз ғаллазор 20 кундан кейин ҳосилдан бўшайди. Бундан ташқари, шунча вақт ичида қанча бошоқ донини тўкиб юборади. Деҳқончиликда фурсатнинг баҳосини ҳеч бир ўлчов бирлигида ифода қилиб бўлмайди.

Кам унум агрегат билан замонавий комбайнларнинг унумдорлиги таққосланганда «Игначининг минг ургани — темирчининг бир ургани» деган нақл эсга тушади. Афсуски, бугун ҳам эски техникага, демакки, эскиликка ёпишиб олганлар орамизда йўқ эмас. Уларга замонавий техника хосиятлари ҳақида сўзласангиз, «Аввалгисига ўрганиб қолганмиз», деб қўйишади. Лекин барибир янгилик ғолиб келади. «Кейс»нинг бунчалик эканлигини бил-

Замон — изланганники

маган эканмиз» деган эътирофлар эскича қарашларнинг чекинаётганидан далолатдир.

«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси мамлакат аграр жабҳасини серунум техника ва технология билан изчил таъминлаш бўйича қатор амалий ишлар қилмоқда. Ҳар қандай янгилик тараққиёт учун хизмат қилсин — бугуннинг шиори шундай. Янги техника эса янгича тафаккурдаги одамлар қўлида мўъжизалар яратади. Давлат-тижорат қўмитаси 1995 йилдан буён Американинг «Кейс Корпорейшн» компанияси билан ҳамкорлик қилиб келмоқда. Қўмита Ўзбекистон Банклар ассоциацияси, «Ўзқишлоқмаш-холдинг» ва «Кейс Корпорейшн» компаниялари билан ҳамкорликда қишлоқ хўжалиги техникасига сервис хизмати кўрсатиш бўйича «Ўзбексервис» қўшма корхонасини тузди. Ҳозирги пайтда Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда «Кейс»

(Давоми 2-бетда).

ИСТИҚЛОЛ МЕВАЛАРИ

Муҳтарам йўлбошчимизнинг АҚШга қилган сафари миллионлаб ватандошларим қатори менинг кўнглимни ҳам ҳеч қачон унутилмас ёрқин ва кўтаринки туйғуларга чулғади. Ташрифга бағишланган телерепортажларни кўриб, Президентимиз нутқлари ва суҳбатларини эшитиб, дунёда ўз муносиб мавқеига, ўз доно сўзига эга бўлган мустақил давлатимизнинг бутун бўй-басти кўз ўнгимда янада юксалди. Қалбим фахр-ифтихорга тўлди. Мустақил Ўзбекистон фарзанди эканлигимдан чексиз ғурурландим. Юртимнинг довюрак ва мард Йўлбошчиси халқимиз бахтига доимо омон бўлишларини Яратгандан тиладим.

Дил изҳори

Салкам чорак асрдан буён бригада етакчиси бўлиб ишлаб келаяпман. Бу йил 125 гектар майдонда пахта, буғдой, сабзавот ва картошка етиштирмоқдамиз. Бригадамнинг режаларни бажармай қолдирган йили бўлмаган. Ҳолбуки, шароити анча мураккаб Занг адирлари қўйнида меҳнат қиламиз.

Давлатимиз раҳбарининг АҚШда ўқиётган бир гуруҳ ўзбекистонлик талабалар билан ўтказган самимий мулоқотлари биз — ёшлар билан ишлаётган каттаю-кичик меҳнат жамоаси раҳбарларига улуғ дарс бўлди. Катта авлод вакиллари қаерда бўлмайлик, қайси иш ва вазифани бажармайлик, ёшлар тўғрисида, уларнинг бахти-камолоти ҳақида ўйлашимиз, қайғуришимиз зарур.

Президентимизнинг Америкага қилган сафарлари ҳақида ўйлар эканман, мамлакатимиз жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллаётганига тўлиқ ишонч ҳосил қилдим. Биз тенгилар фарзандларимиз хорижда ўқишларини бундан ўн йиллар аввал хаёлимизга келтирмаган эдик. Давлатимиз раҳбарининг саъй-ҳаракатлари билан бугунги кунда ёшларимиз чет элларда таълим олаётганликларига ростини айтсам ҳавасим келади.

Ўзбекистоннинг буюк келажаги ана шу фарзандларимиз қўлида!

Йўлдошали НАЗАРОВ,
Янгиқўрғон туманидаги Д. Сатторов номли жамоа хўжалиги бригада бошлиғи.

АЛПОМИШ ЮРТИДА АЛП ЙИГИТЛАР БЕЛЛАШУВИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Илдизлари бақувват дарахт азим бўлади. Курашимиз илдизлари ҳам узоқ тарих қатларига сингиб кетган. Ўзбек халқ оғзаки ижодининг нодир намунаси бўлмиш «Алпомиш» ва бошқа достонларимизда кураш ҳақида ажойиб лавҳалар битилган. Кураш майдонида кураги ерга тегмаган Паҳлавон Маҳмуд ҳақидаги ривоят мана неча юз йилдирки, тилдан-тилга ўтиб келмоқда.

Яқин-яқингача кураш мусобақалари фақат тўю тантаналарда, ҳосил байрамларида ўтказиларди. Мамлакатимиз мустақилликка эришгандан сўнг барча миллий қадриятларимиз каби курашга ҳам эътибор кучайди. Миллий кураш бўйича мусобақалар ўтказила бошланди.

1992 йилда Канадада ўтказилган «Дзю-до» бўйича жаҳон чемпионати ҳамда жаҳон «Дзю-до» федерациясининг конгрессида илк бор ўзбек кураши тарғиб этилди. Кейинчалик Япония, Ҳиндистон, Буюк Британия, Монако давлатларида бўлиб ўтган халқаро спорт анжуманларида ҳам ўзбек кураши ҳақида атрофлича маълумот берилди. Миллий курашимиз чет эллик мутахассисларда катта қизиқиш уйғотди.

Курашнинг жаҳон миқёсида тан олинишида, дунёга кенг ёйилишида республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг хизматлари беқиёсдир. Бевосита йўлбошчимиз ташаббуси билан Термиз ва Тошкент шаҳарларида кураш бўйича халқаро турнирлар ўтказилди. Ўтган йилнинг сентябрида пойтахтимизнинг «Жар» спорт мажмуида бўлиб ўтган кураш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти кубоги мусобақаларида жаҳоннинг 28 мамлакатидан полвонлар қатнашди. Улар кураш спортнинг бетакрор, ўзига хос тури, ҳақиқий полвонлар мусобақаси эканини эътироф этишди. Ўзбек кураши дунё миқёсида кенг ёйилишига ишонч билдирилди. Шу тариқа биринчи жаҳон чемпионати ўтказилишига замин яратилди.

1998 йилнинг 6 сентябрь куни халқаро «Кураш» ассоциацияси ташкил этилди. Ўзбек миллий курашини ривожлантириш ва дунёга ёйишдаги юксак хизматлари учун мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов ассоциациянинг доимий фахрий Президенти этиб сайланди.

Шу йилнинг биринчи февралида Президентимиз миллий қадриятларни, мардлик, жасурлик, ватанпарварлик, гуманизм ғояларини ўзида мужассам этган ўзбек кураши дунё спорт оламида янги спорт тури сифатида тан олиниши муносабати билан «Халқаро «Кураш» ассоциациясини қўллаб-қувватлаш тўғрисида» фармон қабул қилди. Бу фармон нафақат Ўзбекистонда, балки бутун жаҳонда курашнинг яна ҳам кенг қанот ёйишига, оммалашувига хизмат қилмоқда.

Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатида элликка яқин мамлакат спортчилари қатнашди. Гиламга Ўзбекистон, АҚШ, Канада, Бразилия, Боливия, Чили, Жанубий Африка, Япония, Хитой, Ҳиндистон, Буюк Британия, Германия, Россия, Туркия, Нидерландия, Эстония, Латвия, Литва, Эрон, Конго каби давлатлар полвонлари чиқдилар. Шу пайтгача спорт тури бўйича ўтказилган биринчи жаҳон чемпионатларида ҳеч қачон бунчалик кўп мамлакат вакиллари иштирок этмаган. Масалан, дзю-до бўйича биринчи жаҳон чемпионатида еттита, самбо бўйича биринчи жаҳон чемпионатида борйўғи учта мамлакат полвонлари қатнашган, холос.

Ўзбек курашини бугун дунё тан олди. Ўзбекистондан минглаб километр узоқдаги ўлкаларда «Кураш» ассоциациялари фаолият кўрсата бошлади. Ҳатто, Япония ва Боливияда кураш бўйича миллий чемпионат ўтказилди. Африка, Европа, Америка, Осиё ва Австралия қитъаларидаги юзлаб давлатларда ўзбек курашига бўлган қизиқиш тобора ортиб бормоқда.

Шу ўринда яна бир гапни алоҳида таъкидлаш зарур. Полвонларнинг кўк ва яшил яктакда, оқ шим ва қизил белбоғда гиламга тушишлари кураш қоидаларига махсус киритилган. Бу мустақил мамлакатимиз байроғи рамзидир. Бундан ташқари ҳакамлар мусобақа пайтида «ҳалол», «ёнбош», «чала», «кураш», «тўхта», «танбеҳ», «дакки», «ғирром» каби соф ўзбекча сўзлар ишлатади. Демак, ўзбек иборалари жаҳон спорт луғатидан мустаҳкам ўрин эгалламоқда.

Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатининг Тошкентда ўтказилиши нафақат спортимизнинг, балки мамлакатимизнинг ҳам жаҳонда обрў-эътибори кундан-кунга ортиб бораётганининг ёрқин исботи бўлди.

Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатининг тантанали очилиш маросимида Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис Раиси ва Бош вазир ўринбосарлари, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов иштирок этди.

* * *

1—2 май кунлари «Юнусобод» теннис саройи ва «Жар» спорт мажмуида кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионати мусобақалари бўлиб ўтди. Унда учта вазн тоифаси бўйича жаҳон чемпионлари аниқланди. Мамлакатимиз Президенти чемпионатнинг тантанали очилиши маросимида сўзлаган нутқида ҳар бир ўзбек паҳлавони, ўзимизнинг йигит фарзандларимиз Ўзбекистон дея курашга тушади ва шу замин номини оқлайди, деб ишонч билдирган эди. Юртимиз полвонлари мардлик ва шижоат намуналарини кўрсатиб, Ўзбекистон ҳақиқатан ҳам кураш ватани, алплар юрти эканлигини амалда исботладилар. Мамлакатимиз полвонлари учта олтин, учта кумуш, тўртта бронза медалларини қўлга киритиб, юксак натижага эришдилар. Акобир Қурбонов, Камол Муродов ва Тоштемир Муҳаммадиев ўз вазн тоифаларида жаҳон чемпионлари бўлди.

2 май куни «Жар» спорт мажмуида кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионати ғолибларини тақдирлаш ва чемпионатнинг ёпилиш тантаналари бўлиб ўтди. Унда халқаро «Кураш» ассоциацияси иккинчи конгресси қатнашчиларининг мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовга йўллаган мурожаатномаси ўқиб эшиттирилди.

Чемпионатнинг ёпилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Т. Рисқиев, Бош вазир ўринбосари, кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионатини ўтказиш ташкилий қўмитасининг раиси Ҳ. Кароматов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов иштирок этди.

Б. ЭГАМҚУЛОВ,
ЎзА мухбири

Мутлоқ вазнда ғалаба нашидасини сурган полвонимиз Тоштемир Муҳаммадиевнинг кувонч туйғуларини изоҳлаб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Вазни 90 килограммгача бўлган полвонлар баҳсида ҳурмат шоҳсупаси тўлалигича юртдошларимизга насиб этди. Айниқса, биринчи ўринни эгаллаган Камол Муродов, иккинчи поғонани банд этган Армен Багдасаров, учинчи ўрин билан кифояланган Баҳром Авезовлар мухлислар олқишига сазовор бўлишди.

Алишер РИСҚИЕВ олган суратлар.

ПОЛВОНЛАРИ ЕНГИЛМАС ДИЁР

Қашқадарё вилоятида кураги ерга тегмаган полвонлар кўп. Уларнинг ҳар бири ҳақида катта достон битса бўлади. Ғузор туманида туғилиб ўсган Баҳром Авазовни ким билмайди дейсиз? Ёшлигидан полвон бўламан деб юрарди. Унинг орзуси рўёбга чиқди. Бугунги кунда полвонлар сардори сифатида эл олқишини қозонди. Полвонлиги туфайли мусобақаларда ғолиб чиқиб бир неча марта енгил автомашина билан мукофотланди.

Пойтахтимиз Тошкентда ўтказилган миллий кураш беллашувида ҳам кучини кўрсатди. Жаҳон таниган полвонларнинг курагини ерга тегизди. Бугунги кунда шу нарсани кувонч билан айтишим keракки, Тошкентда жаҳон полвонлари мусобақаси ўтказилиши республикамиз учун, элимиз учун катта обрў бўлди. Бизга меҳмон бўлиб келганлар республикамизда спортга нақадар катта аҳамият берилаётганлигини кўриб беҳад қувонишди. Ҳурматли Президентимиз шаънига олқишлар айтишди. Бағри кенг, саховатли ва меҳмондўст ўзбек халқининг шундай Президенти борлигига уларнинг ҳаваси келди. Бу эса Алпомишлар, Кўкалдошлар юрти фарзандлари бўлган бизларни мустақил мамлакатимиз шон-шуҳратини оширишга, ҳар соҳада фидойиларга ишлашга ундайди.

Соҳиб УСМОНОВ,
Қашқадарё вилояти фахрийлар кенгаши раиси, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати.

ЛОҚАЙДЛИК ЖОҲИЛЛИКДАН ЁМОН

(Давоми. Боши 1-бетда).

вазифасига совуққонлик билан қараш, порага сотилиш ҳоллари бу тизим асосларига нечоғли зарар етказмоқда?».

Юртбошимиз юқоридаги ҳаётий саволларга давлат бошқарув тизимини ривожланган ва демократик давлатлар намунаси асосида, кадрлар масаласини ҳал этиб ҳамда ижроия ҳокимият устидан ваколат берилган халқ депутатлари амалга оширажак назоратни бутун чоралар билан кучайтириш туфайли тайинли жавоб топиш мумкинлигини уқтираяптилар. Тўғри, бир соҳани бошқариш, раҳбар бўлиш осон эмас. Лекин, бу нарса билан йўлдан оғиш, қинғир ишларнинг сабабчисига айланиб, уларга қўшилиб қолишни хаспўшлаб ҳам бўлмайди. Туман раҳбари аввало ўша жойдаги аҳвол, кишилар кайфияти, жами тармоқларда ишнинг кетиши олдида жавобгардир. Тараққиётни юқоридан эмас, қуйидан бошлаш керак. Яъни, ҳар бир жойда бугунги ўсишимизнинг негизи нимага боғлиқ эканлигини тушунишимиз кифоя. Одамлар юқори минбардан туриб Йўлбошчимиз айтаётган фикрларни тўлиқ тушуниб, мағзини чақа билмаса ёхуд ҳатто ўша жойдаги раҳбар ҳам буни етарлича англай олмаса, бундан ёмони йўқ. Мен гоҳида ўзимгаўзим савол бераман: Галдаги сессияда ташланган масалаларни ҳамма раҳбарлар ҳам юракдан ҳис қилишармикин? Ўшалар ҳам куйиб-ёниш даражасидамикин? Юрт раҳбарининг жойлардаги камчиликлар борасида оғриниб айтган сўзларидан қалблари алангаланаяптимикин? Эй, инсон, бу менинг хатоларим тўғрисида сўз бораяпти, мен раҳбарлик қилаётган ташкилот, хўжалик ёки туманда ҳам аҳвол шу-ку! Демак, ўз ишимга нолойиқ эканманда, одамлар кўз ўнгида шармисор бўлгандан кўра, ўрнимни бошқаларга бўшатиб берай дейдиган мард раҳбар топилармикин? Билмадим. Бу ишни халқ ва Ватан манфаатини ўз мансабидан, юмшоқ ўринли хизмат машинасидан устун қўйган тантиларгина қила олиши мумкин. Яна бир нарса, жамиятда содир бўлаётган айрим камчиликлар учун бир-биримизни рўкач қилиб, айб мендамас сенда, қабилида иш тутиш билан узоққа бориб бўлмайди. Лоқайдлик жоҳилликдан кўра ёмонроқ. Тўғри, хатога қўл урган жавоб бериши керак, лекин унинг хато қилаётганини кўриб, жим турган, баъзида уни шу нарсага ундаган кимсалар-чи? Улар ҳам бу хатонинг бошида турган бўлиб чиқмайдиларми?

Шунингдек, сессияда қишлоқларда ижтимоий инфратузилмани ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилди. Бу ичимлик суви, газ, равон йўллар, алоқа тармоқларидаги айрим муаммоларга чек қўйиш дегани. 2005-йилга қадар қишлоқ аҳолисининг 85 фоизи ичимлик суви, 82 фоизини эса табиий газ билан таъминлаш назарда тутилган. 1999—2005 йилларда қишлоқ жойларда 30 минг километрга яқин газ тармоқларини, 18 минг километр сув қувури тармоқларини ишга тушириш керак. Бу ҳазил гап эмас, албатта. Лекин, шу нарса Президентнинг диққат марказида тураркан, ишонч ва қатъият билан айтиш мумкинки, белгиланган муддатда албатта, ўз ниҳоясига етади.

Лекин, бу нарсани юқоридан келиб амалга оширадилар, тепанинг назарида турибмиз, биз қайғурмасак ҳам бўлади, дейдиган замонларнинг қозони аллақачон тўнтарилган. Шу ўринда, бир воқеа ёдимга тушди. Ўтган йили бир ҳоким билан суҳбатлашиб қолдик. Мана «Нексия» автомобилини ишлаб чиқараяпмиз. Саноатимиз фахри бу! Истиқлолимизнинг меваси. Шу машинани барча раҳбарлар хизмат машинаси қилишса, аввало фахр туйғуси, ўз машинасидан ғурурланиш ҳисси намоён бўларди. Бунинг устига ёқилғи кам сарфланади, — деган фикрни айтдим. Ҳалиги ҳоким ўйламай нетмай, «Нексия» шаҳарга бўлади, бизга, қишлоқда юришга тўғри келмайди, деб қолди. Нима учун деб сўрадим. Ҳа, энди йўлимиз ёмон, деган жавобни олдим. Во ажаб! Сизнинг туманингизда йўл чатоқ бўлса «ЎзДЭУ» келиб тузатиб бериши керакми, бу ўринда «Нексия»нинг нима айби бор, ахир айб ўзингизда, йўлга қарамагансиз, деб юбордим. Ҳоким ранжиди.

Хуллас, ҳар нарсага баҳона ахтаргандан кўра айбни ўзимиздан қидирайлик. Масъулиятни ҳис этайлик... Сессияда белгиланган йўналишлар замиридаги шундай маъно бор эди, десак адашмаймиз. Хулоса шуки, Лоқайд бўлмайлик. Лоқайдлик жоҳилликдан, кўрқоқликдан ҳам ёмон иллат. Бу иллатни вужудимиздан, тасаввуримиздан супуриб ташлайлик.

Қўчқор НОРҚОБИЛ.

ТОҒЛАР ТАГИ ТЎЛА БОЙЛИК

Бу фикрга наинки мутахассислар, балки жиззахлик оддий чўпонлар ҳам амин

Мамлакатимизнинг табиий бойликлари ҳақида гап кетганда, «Оллоҳ ёрлақаган юрт», дея бежиз эътироф этилмайди. Негаки, мамлакатимиз ҳудудида Менделеев жадвалидан ўрин олган ҳамма моддалар бор. Бор бўлганда ҳам уларнинг энг ноёби ва қиммат баҳолари сараланганки, мана бугун улар истиқлолга хизмат қилаяпти. Мутахассисларнинг фикрича, бу бойликларнинг заҳираси уч триллион долларни ташкил қилади.

Мамлакатимиз раҳбарияти бу улкан заҳирадан келгуси авлодларни ўйлаган ҳолда оқилона ва самарали фойдаланишга алоҳида аҳамият қаратмоқда.

Жиззах шаҳридан Фориш томонга қирқ чақиримча юрганингиздан кейин Нурота тизмасининг улкан туядай чўкиб ётган дастлабки тоғлари кўзга ташлана бошлайди. Бу ерларда ёйилиб юрган от, қўй уюрларининг ҳаракатида далаларга иштиёқмандлик кайфияти... Фақат кейинги пайтда Чимқўрғоннинг табиий ҳолатини юк машиналарининг шовқини, бульдозер, экскаваторларнинг ҳайқириғи бузиб юборди.

Бу ердаги қирларда уюр боқиб юрган чўпонлар кон қазиш ишларининг боришини синчковлик билан кузатишади. Авваллар эшитган гаплар ёдларига тушиб, якдил фикрга келишади.

— Қаранг-а, ота-боболаримиз тўғри айтишар экан. Бу тоғлар таги конга тўла, деб. Биз ҳам шу пайтгача темир конининг устида билмай пода боқиб юрган эканмиз.

Чўпонларнинг гапи ҳақ. Улар шу пайтгача кўзга суртгулик бойлик устида қўй боқиб юришган. У биринчи навбатда қурилиш ишларининг «нони» бўлган цемент ишлаб чиқариш учун сув ва ҳаводек зарур.

Ҳаммага маълум эски ва бугунги кунда янги долзарблик касб этган оддий ибора бор. Бир товуқни боқиш учун ҳам дон-у ҳам сув керак. Бу иборани замонавий саноат корхоналари фаолиятига нисбатан тадбиқ қиладиган бўлсак, бир маҳсулот тайёрлаш учун кўплаб хилдаги хомашё зарур бўлади, деганидир. Уларнинг биронтаси етишмай қолса, маҳсулот сифати бузилади ёки уни тайёрлашнинг имкони бўлмайди.

Кейинги пайтда мамлакатимиздаги цемент корхоналари темир маъдани билан боғлиқ муаммолар туфайли худди шундай ҳолга тушиб қолган эди.

— Бунинг сабаби, — дейди «Кизилқумцемент» ҳиссадорлик жамияти бош геологи Суюнбой Муталов, — Цемент корхоналарини юргизиш учун сифатли те-

Ўзбекистон — Ватаним маним

мир рудаси зарур бўлади. Усиз қозонхона ҳам яхши ишламайди, сифатли маҳсулот ҳам олиб бўлмайди. Бундай рудалар республикамизга жуда катта қийинчиликлар эвазига валюта сарфланиб четдан келтириларди. Мутахассисларнинг фикрича, мамлакатимиздаги цемент корхоналарининг темир рудасига бўлган эҳтиёжи йилига 250-300 минг тоннани ташкил қилади. Чимқўрғон темир конининг очилиши бу эҳтиёжни тўла қондирадиган бўлди.

Аслида ушбу кон «Самарқанд геология» бирлашмаси томонидан 1990 йилларнинг бошида очилган. Лекин турли сабаблар билан ундан фойдаланишни йўлга қўйиш ишлари чўзилиб келинар эди. Республика «Автойўл» давлат — ҳиссадорлик уюшмаси ва Жиззах вилояти ҳокимлигининг ташаббуси билан бу ердаги темир рудасини қазиб олиш ҳамда истеъмолчиларга етказиб бериш ишлари жуда қисқа муддатда амалга оширилди.

Чимқўрғон темир маъданини қазиб олиш очиқ усулда олиб борилиши ва сифатининг юқорилиги билан ҳам алоҳида ажралиб туради. Миллионлаб йиллар мобайнида вужудга келган мазкур бойликдан олинаётган ҳар бир тоннанинг 40-50 фоизи зарур хомашё бўлиб чиқмоқда. Бу — дунё миқёсида олганда ҳам катта даражадаги топилмадир. Яна бир муҳим томони, унинг маъдани цементнинг 500 маркалигини ишлаб чиқариш учун имконият яратиб беради. Бу ўз навбатида аэропорт йўллари, йирик кўприклар, шахталарни қуришда бағоят қўл келади.

— Биз самарқандлик, сирдарёлик, андижонлик ҳамкасбларимиз ёрдамида конни ўзлаштиришни бир ярим ойда йўлга қўйдик, — дейди «Жиззах автойўл» давлат ҳиссадорлик жамияти раиси Зокир Мансуров. — Ҳозир кунига Навоийдаги цемент заводига минг тоннадан ортиқроқ темир рудаси жўнатилаяпти.

Биз бу ишимиздан икки томонлама манфаатдормиз. Биринчидан, маъданни истеъмолчиларга етказиб бериб мўмай даромад олсак, иккинчидан ундан тайёрланган юқори маркали цементдан хорижий андозаларга мос йўллар қуришимиз мумкин бўлади.

Чимқўрғон конидан истеъмолчиларга зарур маъданни тез ва арзон баҳода жўнатишда темир йўл бекатининг яқинлиги жуда асқотяпти. Ҳозирги пайтда мазкур бекат ёнидан маъданни майдалаш цехини қуриш ишлари бошлаб юборилди. Уни узоғи билан икки ойда ишга тушириш режалаштирилмоқда. Натижада Ўзбекистондаги ҳамма цемент заводларининг темир рудасига бўлган эҳтиёжи тўла таъминланади. Шундай экан ўз навбатида қуйидаги савол туғилади: коннинг заҳираси қанча вақтга етади?

— Бу ерда камида 2,5 миллион тонна темир рудаси бор, — дейди С. Мутаев. — Бу мутахассисларимиз томонидан аниқланган устки қатламдаги заҳиранинг миқдори. Аслида бу миқдор жуда катта бўлиб, цемент корхоналаримиз эҳтиёжини узоқ йиллар таъминлашга етади.

Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

...ТЕМИРЧИНИНГ БИР УРГАНИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

русумидаги қишлоқ хўжалиги техникасига сервис хизмати кўрсатиш учун қатор масканлар очилди.

Ўзбекистон ҳукуматининг «Кейс Корпорейшн» компанияси билан узоқ муддатли ҳамкорлик тўғрисида имзолаган Битимига биноан «Ўзбекагролизинг» қўшма корхонаси вужудга келтирилди ва кейинги икки йилда мамлакатимизга лизинг асосида 35та шоли ўриш комбайни келтирилди.

Шу ўринда лизинг ҳақида маълумот. Лизинг ижара муносабатларининг алоҳида тури бўлиб, унда бир тараф иккинчи тарафнинг топшириғига биноан учинчи тарафдан ҳақ эвазига эгалик қилиш ва фойдаланиш учун лизинг шартномасида белгиланган шартларда бериб қўйиш мақсадида мол-мулкни олади. Тадбиркорлик фаолияти учун фойдаланиладиган истеъмол қилинмайдиган ҳар қандай ашёлар, шу жумладан корхоналар, мулкий комплекслар, бинолар, иншоотлар, ускуналар, транспорт воситалари ҳамда бошқа кўчар ва кўчмас мулк лизинг объектлари бўлиши мумкин.

«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат қўмитаси ва «Кейс Корпорейшн» компанияси ўртасидаги самарали ҳамкорлик даврида Ўзбекистонга 825та серунум ғалла ва шоли ўриш комбайнлари, 1555та плугли «Магнум» ҳайдов трактори келтирилди. Биргина 1998 йилда имзоланган шартномага кўра 150та «Кейс-2366» ғалла ўриш комбайни, 600та «Магнум-8940» ҳайдов трактори ва 600та «Квернеланд» плуги олиб келинди.

Машина-трактор паркларини серунум комбайн ва ҳайдов техникаси билан таъминлаш мақсадида янгидан-янги шартномалар вужудга келмоқда. Яқинда «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» қўмитасининг «Кейс Корпорейшн» компанияси билан 1999 йил учун имзолаган шартномаси ҳукумат даражасида маъқулланди. Жорий йилда 200та «Кейс» комбайни, 400та «Магнум 8940» трактори (яна 400та плуг) келтирилиши шартномада кўрсатилган. Шунингдек, бу йил республика шароитида кенг ишлаб чиқариш синовлари ўтказиш учун «MF-8160» русумли 25та трактори ва шунча плуг сотиб олиш таклифига розилик берилди.

Ўзбекистон Германиянинг «Ландтехник» фирмаси билан ҳам ҳамкорликни йўлга қўймоқда. Ҳозирги пайтда ушбу фирма билан хашак ўришга мўлжалланган замонавий серунум «Марал-125» комбайни ишлаб чиқарадиган қўшма корхона тузилди. Шунингдек, АҚШнинг «Катериниллер», Италиянинг «Нью Холланд» ва «Фиат», Франциянинг «Грегуар Бессон», Германиянинг «Зелько» фирмалари билан ҳам музокаралар юритилмоқда.

Бу ишларнинг ҳаммаси айни муддао. Шу ўринда бир гап. Янги замонавий техника лозим даражада ҳаётимизга сингиб кетмаётганлигининг сабаблари кўп. Шулардан бири механизатор кадрлар масаласи билан боғлиқ. Айрим жойларда «Кейс» русумли техникани яқиндагина бир ойлик ўқувдан келган, умрида бирор тракторни ҳайдамаган ёш йигитларга бериб қўйишади. Оқибатда устоз кўрмаган шогирд ҳар қадамда йўрғалаб қолади, устига устак барча иш органлари тақилмаган техника одамларда нохуш таассурот туғдиради. Ахир, энг мукаммал техникани бошқариш бой ҳаётий тажрибага эга бўлган, бу ишга маънавий жиҳатдан тайёр кишиларга берилиши керак эмасми?

Шуҳрат ЖАББОРОВ,
иқтисодий шарҳловчи.

ДАВР БИЗДАН ҲИСОБ СЎРАЙДИ

Қашқадарё вилоятида қишлоқ хўжалигига оид қонунлар қандай бажарилмоқда?

Ўтган йили вилоятдаги ташкилот ва корхоналарга ёрдамчи хўжаликлар учун ажратилган ерлардан қандай фойдаланилаётганлиги текшириб кўрилганда 15 та жамоада 4908 гектар ерни самарали ишлатмаётганлиги аниқланиб, улар қайтариб олинди. Бундай ҳолатлар фермер хўжаликларини қайта рўйхатга олиш пайтида ҳам учради. Вилоятдаги 1418 фермер хўжалигидан 191 таси рўйхатдан ўтмади. Улардан 2333 гектар майдон қайтариб олинди.

Илгарилари бундай аҳвол қишлоқ хўжалигининг кўпгина соҳаларида мавжуд бўлиб, бунинг асосий сабаби бу борадаги қонунларнинг йўқлиги, амалдаги ҳужжатларнинг эса, мукаммал эмаслиги эди. Шу сабабли кўпчилик фуқаролар, ҳатто хўжалик, идораларнинг раҳбарлари ҳам ўзларининг бевосита фаолияти тўғрисида етарли маълумотга эга эмасдилар.

Ўтган йили апрель ойида қатъий республикамиз Олий Мажлиси томонидан «Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) тўғрисида»ги, «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги, «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги «Давлат ер кадастри тўғрисида»ги қонунлар қабул қилинди. Қишлоқ хўжалигининг барча жиҳатларини ҳисобга олган ниҳоятда мукаммал қонунлар яратилди. Улар тармоқнинг барча ходимлари томонидан мамнуният билан кутиб олинди.

Хўш, республикамиз қишлоқ хўжалигида алоҳида ўринга эга бўлган Қашқадарё вилоятида бугун уларнинг ижроси қандай бормоқда? Қонунлар асосида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, иш юритишда илғор, истиқболли усулларни қўллаш, ердан самарали фойдаланишга эътибор берилаяптими?

Ўтган қисқа вақт мобайнида қилинган ишларни таҳлил қилиб кўрадиган бўлсак, бир қатор ижобий юмушлар амалга оширилганлигининг гувоҳи бўламиз. Вилоятда қонунларни тадбиқ этиш бўйича дастур тузилган бўлиб, иш шу асосда олиб борилмоқда. Масалан, ўтган йили бир неча марта вилоят ва туман марказларида ўқув семинарлари бўлиб ўтди. Унда хўжалик раҳбарлари, бош иқтисодчилари ва бошқа мутахассислар иштирок этиб, билим олдилар. Қабул қилинган қонунлар асосида турли хил кўрсатмалар, қўлланмалар ва бошқа меъёрий ҳужжатлар ҳар бир ташкилот ва хўжаликка етказилди. Ҳозир вилоятнинг умумий майдони 2856,8 минг гектар бўлиб, ундан суғориладигани 504,4 минг гектарни ташкил қилади. 14 та туман, 222 та жамоа ва кооператив (ширкат) хўжалиги мавжуд. Суғориладиган ерларни асраш, уларнинг камайиб кетишига йўл қўймаслик, экин майдонларидан қатъий мақсадда фойдаланиш юзасидан унумдорликни ошириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ер муносабатларини тартибга солиш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилмоқда,

Ижро интизоми

«Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) тўғрисида»ги Қонунни амалга ошириш борасида ҳам қатъий режа асосида иш олиб борилмоқда. Режага кўра ўтган йили 193 та жамоа хўжалигидан 10 таси, жорий йилнинг биринчи чорагида 42 та хўжалик ширкатга айлантирилиши мўлжалланган эди. Айни пайтда уларнинг ҳаммаси ширкат хўжалигига ўтиб, янги тартибда фаолият кўрсатмоқда. Жорий йилнинг тўртинчи чорагида 44 та хўжалик, келгуси йилда эса қолган барча жамоаларни ширкатга ўтказиш режалаштирилган. Айни пайтда бу борада иш олиб борилаяпти.

Вилоят қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш борасида ҳудудий комиссиялар тузилган. Худди шундай комиссия ва ишчи гуруҳлари туманларда ҳам фаолият кўрсатмоқда. Бундан ташқари вилоят ва туманлардаги тадбиркорлик палаталари қошида консалтинг марказлари очилган.

«Қишлоқ хўжалик кооператив (ширкат хўжалиги) тўғрисида»ги Қонуннинг 15-моддасида белгиланганидек, 10 та ширкат усулида иш юритаётган хўжаликлардаги ер участкалари оила пудрати асосида шартномалар билан одамларга берилди. Яъни мавжуд 22,2 минг гектардаги ғалла, 5,2 минг гектарга экилган пахта майдонлари оилаларга 3-5 йилгача ажратилди.

Янги тартибда фаолият кўрсатаётган ширкат хўжаликларига сервис хизмати кўрсатиш мақсадида 70 та биолаборатория ва 170 та зооветеринария пункти ташкил қилинди. Мулкий ва ер пайларини олиш бўйича ҳам меъёрий ҳужжатларнинг тўпламлари, услубий тавсиялар барча хўжаликларга етказилди.

Ўтган йили ширкатга айлантирилган хўжаликларнинг устав жамғармаси 303,3 миллион сўмни, бўлинмас жамғармаси эса 120,3 миллион сўмни ташкил этган эди. Олинган фойда 51,6 миллион сўм, дивидендлар эса 10,9 миллион сўм бўлган. Бу борада баъзи хўжаликларнинг фаолияти диққатга сазовордир. Масалан, Касби туманидаги Шароф Рашидов номли ширкат хўжалигида амалга оширилаётган ишларни олиш мумкин. Бу ерда мулкий пай гувоҳномалари тарқатилиб, соф фойдадан 6191 минг сўм дивиденд пули пайчиларга берилди. Вилоят ҳокимлиги мазкур хўжалик тажрибасини бошқа ширкат хўжаликларга ҳам ёйиш борасида иш олиб бормоқда.

Вилоятда «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги қонуннинг изчил фаолият кўрсатишига ҳам барча шарт-шароитлар яратилган. Қонуннинг 5-моддасига мувофиқ мулк шаклининг янги турида иш юритаётган жамоаларни меҳнат ресурслари ортиқчалиги сезилмаётган ҳудудларда ташкил қилишга алоҳида аҳамият бериляпти. Айни пайтда вилоятда 1640 фермер хўжалиги фаолият кўрсатаяпти. Уларда 12 мингдан зиёд киши меҳнат қилади. Йилдан-йилга фермерларнинг сони кўпайиб бораётганлиги бу ишга қизиқувчилар сони ошиб бораётганлигидан далолат беради. Бундай ҳолни айниқса Нишон, Муборак, Усмон Юсупов, Баҳористон туманларида кўриш мумкин. Умуман, мулк шаклининг янги турида фаолият кўрсатаётган жамоаларга 42 минг гектар ер ажратилган.

Ўтган йили фермер хўжаликлари ғалла, пахта ва бошқа маҳсулот етиштириш режаларини ортиғи билан бажардилар. Вилоят ва туман ҳокимликлари жамоаларни уруғлик, ўғит ва етарли миқдорда ёнилғи-мойлаш материаллари билан таъминлаб турдилар. Лекин ҳали бу борада ечимини кутаётган муаммолар ҳам кўп. Масалан, тайёрлов ташкилотларига топширилаётган гўшт, сут, сабзавот маҳсулотларига ўз вақтида пул берилмаяпти. Фермерлар учун қулай бўлган ихчам, митти техникалар етишмайди. Баъзида уларни олишга битта фермернинг маблағи ҳам камлик қиляпти. Кам фоизли кредитларни олиш масаласи эса ҳамон чўзилиб келмоқда. Бу муаммоларни тезроқ ҳал қилиш зарур.

Хуллас, республикамиз Олий Мажлиси томонидан қабул қилинган қонунлардан тармоқни юксалтириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, иқтисодиётни мустаҳкамлаш борасида янада оқилона, тадбиркорлик билан фойдаланиш лозим. Ана шунда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бобида дадил қадамлар ташлаш мумкин.

Ҳосил КАРИМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

СЕЛИТРА ЎРНИГА БИОАЗОТ

Наманган вилоятидаги Тўрақўрғон туманида ўғитнинг янги тури — биологик азот ишлаб чиқариш учун қурилган корхонада машина-ускуналарни ишга тушириш ва созлаш бошланди. Завод яқин кунларда ишлаб чиқаришга киришадиган маҳсулот кўп йиллар давомида мамлакатимиз қишлоқ хўжалигида фойдаланиб келинган азотли ўғитлардан тубдан фарқ қилади.

Маълумки, селитранинг қўлланилиши қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари таркибида инсон саломатлиги учун зарарли нитрат ва нитритларнинг кўпайишига олиб келади. Биоазот эса экологик жиҳатдан софлиги, экинлар ҳамда тупроқ учун мутлақо безарарлиги билан ундан фарқ қилади. Олимларнинг баҳолашига кўра, у қишлоқ хўжалиги экинлари, аввало, картошка, пахта, дон ҳосилдорлигини ошириш билан бирга тупроқ таркибини ҳам анча яхшилайди, нитрат ва нитритларни камайтиради.

Янгилик

Янги ўғитнинг илгари қўлланиб келинганларидан афзаллиги унинг кам миқдорда қўлланишидадир. Масалан, мавсум давомида экинга солинадиган бир килограмм биоазот 150 килограмм селитранинг ўрнини босади.

Тўрақўрғон-биоазот деб ном олган янги корхона жуда қисқа муддат — икки ойдан сал кўпроқ вақтда қурилди. Харажатларнинг бир қисмини тумандаги хўжалик ва ташкилотлар ўз зиммасига олди. Корхонани барпо этишда Тошкентдаги истиқболли тадқиқотлар ва инновация институти ҳам катта ёрдам кўрсатди. Унинг завод қурилишига қўшган улуши 16 миллион сўмдан ошди.

Экологик жиҳатдан соф биологик азот ишлаб чиқарадиган корхона лойиҳада белгиланган қувватга эришгач, Наманган вилоятидаги, келажакда эса бутун Фарғона водийсидаги хўжаликларнинг ушбу ўғитга эҳтиёжи қондирилади.

Корхонада ўғитнинг янги турини ишлаб чиқариш билан бир вақтда турли витаминли қўшимчалар билан тўйинтирилган озуқа ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ҳам мўлжалланмоқда.

Мутахассисларнинг фикрича, бундай озуқа чорвачиликни ривожлантиришда яхши омил бўлади.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

ЗАРАРКУНАНДАЛАР КЎПАЯДИМИ

ёки уни маҳв этиш йўллари ҳақида

«Соғ танда — соғлом ақл» шиори бизга ёд бўлиб кетган. Шу ўринда Шарқ донишмандларидан бири «Соғлом неъмат — соғ қомат» деб ўгит берган эди. Масала у ёки бу ҳақда ҳам эмас, соғломликнинг нақадар аҳамиятлилиги устида. Демакки, соғлом турмуш, соғлом тана, соғлом ақл қаторига соғлом маҳсулотни ҳам қўшсак хато бўлмайди. Тоза маҳсулот нафақат истеъмолга, балки ердаги ўсимликларга ҳам фойдали. Уни етиштириш учун аввало тарбия керак. Лўндароқ айтганда, тарвузингизга шакар сувни оқизингу, пайкалдан тулкини ҳайданг, — дейди халқимиз. Бу амал мунтазам бажарилсагина тарвузингиз соғлом етишади. Мана гап қаерда. Бизда ўсимликларни ҳимоя қиладиган ташкилот — Ўсимликлар карантини Бош давлат инспекцияси бор. Хўш, уларнинг иши қандай? Ташкилот раҳбари Маркс Жуманиёзов билан шу хусусида суҳбатлашдик.

— Республикамизда ўсимликлар учун хавфли бўлган ҳашаротларнинг айни пайтда бир неча тури мавжуд. Шу билан биргаликда кириб келиш эҳтимоли бўлган яна бир қанча ҳашаротлар ҳам борки, бу ўта зарур муҳофазани талаб этади.

— Зарарли ҳашаротлар турли йўллар билан тарқалиши кузатилган. Айниқса, Республикамиз мустақилликка эришганидан кейин уларнинг кириб келиш хавфи ортди. Чет эллик фуқаролар, фирмалар билан алоқадор ташкилотлар ўзлари билан олиб келаётган буюм, маҳсулотларида улар кўпроқ учрайди. Асосий сабаб ҳам шу — пахта, дон, сабзавот, доривор ва манзарали ўсимликларнинг уруғлари, кўчати ва меваларининг тўғридан-тўғри юртимизга кириб келиши билан боғлиқ. Албатта, ҳаммасида ҳам эмас. Улар орасида айримлари борки, масалан чет эл фирмалари билан алоқадор ташкилотлар ўша давлатнинг махсус рухсатномасисиз маҳсулот киритмоқчи бўладилар. Айнан шу давлатларда республикамиз ҳудудларида мавжуд бўлмаган, ўтиб қолса қишлоқ хўжалигига катта зарар етказадиган хавфли ҳашарот, касаллик ва бегона ўтлар учраши мумкин. Бундай ҳолатлар ўсимликлар карантини қонунларига тўғри келмайди. Қолаверса, улар олиб келган ҳашаротлар экинларга зарар етказиб, иқтисодий ривожланишга салбий таъсир кўрсатади.

Ўсимликлар карантини: муаммо ва ечим

Бундан ташқари Республикамиз ҳудудидан транзит юк бўлиб бошқа давлатларга ўтадиган ўсимлик маҳсулотларида ҳам айнан шу ҳашаротлар мавжуд бўлиши мумкин. Булар — ташқи карантин. Ички карантин эса Республикамиз ичидаги мавжуд карантин объектларини назорат қилади. Вилоят ва туман ҳудудларидаги экин майдонларида мавжуд бўлган ҳашаротларни зарарсизлантириш ишлари олиб борилсада, ажабланарли томони, уларни бутунлай йўқ қилиб бўлмайди. Чунки, ҳашаротлар организми ўзга иқлим шароитига тез мослашувчан бўлади.

Эътибор қилинг, халқаро рўйхат бўйича 188 та ўта хавфли карантин объектлари бўлиб, шундан 33 таси МДҲ мамлакатларида, 11 таси эса бизда мавжуд. Демак, биз қолган 177 та карантин объектидан ҳимояланишимиз керак.

— Ўсимлик маҳсулотларини республикамизга олиб кириш ва олиб чиқишда назорат ишлари қандай амалга оширилади? Умуман, бу ҳаракат қайси меъёрий ҳужжатга асосланади?

— Мустақиллик давригача ташкилотимиз фақат ички карантин билан шуғулланарди. Ташқи карантин марказнинг назоратида эди. Иттифоқ тизимига бўйсинган ҳолда ҳамма ишлар унинг кўрсатмалари асосида бажариларди. Мустақилликдан сўнг, тўғрироғи, 1992 йили Вазирлар Маҳкамасининг қарорига асосан иттифоқ тизимидаги бир қатор ташкилотлар Республикамиз тасарруфига ўтказилди. Шу жумладан, Ўзбекистон Ўсимликлар карантини ҳам Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги тизимига киритилди. 1995 йил 31 августда «Ўсимликлар карантини тўғрисида»ги қонун қабул қилинди. Кейинчалик Вазирлар Маҳкамасининг 449-сонли қарорига биноан Ўсимликлар карантини Республика Ўсимликлар бош давлат инспекциясига айлантирилди ва унинг низоми тасдиқланди. Бугун бу ташкилот томонидан республика миқёсида олиб бориладиган ҳар қандай тадбирлар шу ҳужжатларга асосланади.

Назорат ишларига келсак, давлат божхона постларида ўсимлик карантини чегара пунктлари ишлаб турибди. Улар сони 26 та бўлиб, 69 нафар мутахассис фаолият кўрсатмоқда. Республикамиздан четга чиқиб кетаётган ўсимлик маҳсулотларига мазкур ташкилот томонидан фитосанитар сертификат ёзиб берилади. Хориждан кириб келаётган маҳсулотлар учун эса махсус рухсатнома талаб қилинади. Маҳсулотлар сифати ва соғломлигига шу ҳужжат асос бўла олади. Қолаверса, улар чегара пунктларида назоратдан ўтказилади. Мабода, бирор ҳашарот, бегона ўт борлиги аниқланса, маҳсулот зарарсизлантирилади, ё ёқиб юборилади, ёки ортга қайтарилади.

Далил ва рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, 1998 йилда Республикамизга хорижий давлатлардан олиб келинган ўсимлик маҳсулотлари миқдори 1 миллион 562 минг тоннани, транзит юк бўлиб ўтган юк эса 264 минг 360 тоннани ташкил этган. Жанубий-Шарқий ва ўрта Осиё, Ҳиндистон, Покистон, Африка давлатларидан Республикамиз учун ўта хавфли бўлган карантин объектлари: ғалланинг ҳинд қора куяси, ғўзанинг пахта куяси ва антракноз касаллиги, боғларда Америка оқ капалаги ва бошқа турли карантин ҳашаротлари, касалликлари, бегона ўт уруғлари мавжуд. Улар маҳсулот киритиш ёки транзит юк орқали жуда тез тарқалиши мумкин. Буларнинг олдини олиш мақсадида ўсимлик карантини чегара пунктларида жами 37 минг 668 та маҳсулот намуналари олиниб, «Ўзбошдавкарантин» лабораториясига экспертиза учун келтирилди. Натижада 144 та ҳар хил турдаги карантин ҳашаротлари ва бегона ўт уруғлари борлиги аниқланди. Шундан 53 таси карантин ҳашаротлари, 91 таси эса ҳар хил бегона ўт уруғлари эди. Шундан сўнг бу маҳсулотларнинг кўпчилиги қайта ишланди. Айримлари йўқ қилинди.

— Демак, соҳадаги асосий вазифалар тўлиқ бажариляпти, дейиш мумкин?

— Йўқ тўлиқ бажарилди деб айтолмаймиз. Ҳали олдинда адоғини топмаган муҳим вазифалар бор. Ички карантин доирасида «Ўзбошдавкарантин» бошчилигида Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларда ўсимлик карантини давлат инспекцияларининг мутахассислари томонидан назорат ишлари ўтказилди. Олиб борилаётган тарғибот ишларига қарамасдан, жойларда одамлар, ҳатто баъзи раҳбарлар ҳам ўсимликлар карантини ҳақида тўғри тасаввурга эга эмаслиги маълум бўлди. Таажжубга тушасан, етиштириладиган маҳсулот бошида биз эмас, улар кўпроқ турישади-ку. Умуман олганда ўсимликларни соғлом етиштириш, зараркунандалардан ҳимоя қилиш ҳар биримизнинг бурчимиз эмасми?! Иккинчидан, юқорида ўсимлик карантини чегара пунктлари сони ва мутахассисларини айтиб ўтгандик. Бу етарли дейсизми? Ахир асосий ишлар шу чегара пунктларида бажарилади-ку. Мавжуд чегара пунктларига қўшимча яна 11 та пункт ташкил қилиш ва уларни 44 нафар мутахассис билан таъминлаш зарур. Тегишли идоралар ёрдам қилсагина муаммо тезда ҳал бўлиши мумкин. Нима бўлганда ҳам бу кечиктириб бўлмайдиган вазифа. Республикамизнинг асосий тармоғи — қишлоқ хўжалиги. Юртимизнинг дунё мамлакатлари билан тобора кенгайиб бораётган алоқалари кишини қувонтиради, албатта. Шундай бўлгач, ўзаро товар айрибошлаш ҳажми ҳам ортиб боради. Бундай вазиятга эса тўлиқ тайёргарлик кўриб, кириб бориш мақсадга мувофиқдир.

— Тушундим. Менимча, бу суҳбатдан сўнг вазифани ҳис қилишда ҳам, кўмак борасида ҳам ижобий ўзгаришлар бўлса, ажабмас.

Суҳбатни Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ олиб борди.

МУКОФОТГА ТЕЛЕВИЗОР, МАҒНИТАФОН

Ғаллаорол туманидаги «Кўкбулоқ» хўжалиги деҳқонлари 10 минг 150 гектар ерда ғалла парвариш қилмоқдалар. Хўжалик маъмурияти ғалла ўриш мавсумида иштирок этадиган техникани сифатли ва барвақт таъмирлаш бўйича механизаторлар ўртасида кўрик ташкил қилганди. Яқинда ушбу тадбир якунланди. Биринчи ва иккинчи ўринларни олган комбайнчилар М. Бўлтаков, Н. Арзиқуловлар телевизор билан мукофотланди. Учинчи ўринни олган комбайнчи С. Қорақулов эса магнитафон билан тақдирланди.

А. ЭРГАШЕВ.

Пахтачи туманидаги «Ўлмас» фермер хўжалиги миришкорлари ердан унумли фойдаланишнинг ҳадисини олишган. Улар ҳар гектар майдондан йилига уч бор экин экиб, мўл-кўл маҳсулот етиштиришади. Шу кунларда хўжалик майдонларида етиштирилган рапс пешма-пеш ўрилиб, асосий экин чигит қадалмоқда. Миришкорлар бу йил гектаридан 55 центнердан пахта хирмони кўтаришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган.

СУРАТДА: «Ўлмас» фермер хўжалиги деҳқонлари.

Т. НОРҚУЛОВ олган сурат.

ҚОЗОН ҲАМ МОЙ, ЧЎМИЧ ҲАМ...

Сариосиёда кунгабоқардан ёғ олиняпти

Ўтган йили Сариосиё туманида биринчи бор ғалла ўрнида кунгабоқар экилган эди. Гарчанд у такрорий экин сифатида экилган бўлсада, кўпгина хўжаликларда мўл ҳосил олинди.

Бироқ, ҳосил йиғиштириб олинганидан кейин уни қайта ишлаш бироз муаммо бўлди. Негаки, бу экин Сариосиёда илк марта ўстирилгани учун ҳам туманда уни қайта ишлаш корхонаси йўқ эди.

Шу боис қўшни Денов, ҳатто Тошкенту Самарқанддан кунгабоқарга харидор бўлиб, сўраб келувчилар кўпайди. «Маҳсулотингизни қайта ишлаб бераман», дегувчилар бўлди. Ана шу тадбиркорлар аслида деҳқон манфаатидан кўра кўпроқ ўз манфаатини кўзлашарди. Шунинг учун ҳам кунгабоқар уларга берилмади. Бошқа корхоналар билан ҳам шартнома тузилмади. Фақат Сариосиёда кунгабоқардан ёғ олиш учун кичик корхонани яратиш имкониятлари қидирилди.

Тадбиркор — бунёдкор

Тадбиркор ака-ука — Саъдулло ва Шарофиддин Турсуновлар кунгабоқарларни қайта ишлайдиган кичик корхона ташкил этишга киришдилар ва ниҳоят ишга туширишга эришдилар. Айни пайтда эса бу ерда кунгабоқардан ёғ олиняпти. Маҳсулот деҳқонларга тарқатилмоқда.

Корхонада ўн нафар киши меҳнат қилади. Ҳозиргача 40 тоннадан зиёд кунгабоқар қайта ишланиб ёғи олинди. Мардонқул Нарзуллаев, Рустам Қодиров, Рашид Ҳайиталиев сингари ишчи-хизматчилар ёғ олиш технологиясини мукаммал ўзлаштириб олишди.

— Ҳар куни ўрта ҳисобда, — дейди корхона раҳбари Саъдулло Турсунов,— бир тоннадан кўпроқ кунгабоқар уруғи қайта ишланиб, ёғ олиняпти. 10 килограмм уруғдан олинаётган ёғ 2,5-3 килограммга тўғри келяпти. Шуни айтиш керакки, биз хўжаликлардан фақат тегирмон ҳақи оляпмиз, холос.

Қайта ишланган кунгабоқарнинг пўсти эса паррандаларга берилaяпти. Бу ҳақда Сариосиё паррандачилик фабрикаси директори Маҳмуд Кўчаров шундай дейди:

— Туманимизда кичик заводнинг ишга тушганини эшитиб, маъмуриятдан қайта ишлашдан чиқарилган кунгабоқар пўстлоғини бизга беришни илтимос қилдик. Чунки, унда ҳар хил оқсиллар кўп. Пўстлоқни майдалаб товуқларга бера бошлаганимиздан кейин олинадиган тухум бирданига кўпайди, паррандаларнинг маҳсулдорлиги ошиб боряпти.

Хуллас, Сариосиёда ёғ ишлаб чиқарадиган кичик корхонанинг ишга туширилиши, кунгабоқар майдонларини янада кенгайтириш, ундан маҳсулот олишни кўпайтириш имконини берди. Бу билан аҳолига ҳар жиҳатдан манзур бўлган кунгабоқар ёғига бўлган талаб бир қадар қондирилди. Энди сариосиёлик деҳқонлар ғалладан бўшайдиган майдонларга қайта экин сифатида кўпроқ кунгабоқар экишни кўнгилларига тугиб қўйишган.

Маъмуржон БОТИРОВ,
журналист.

КУРРАИ ЗАМИНДА

● АНҚАРА. РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабарга қараганда, айни пайтда Туркия ҳарбийлари мамлакатнинг Жануби-Шарқидаги Бингел вилоятида Курд ишчи партияси (КИП) жангариларига қарши операция ўтказмоқда. Яқинда икки ўртада бўлган қуролли тўқнашув оқибатида 10 нафар КИП жангариси ва 2 нафар ҳарбий хизматчи ҳалок бўлди.

Сўнгги 15 йилда Туркия ҳарбийлари билан КИП қўзғолончилари ўртасидаги тўқнашувлар туфайли 37 мингдан ортиқ киши қурбон бўлди.

* * *

● ВАШИНГТОН. АҚШ маъмурияти Тайванга ракета ҳужумидан огоҳлантирувчи, қиймати 800 миллион доллар бўлган радар тизимини сотишга розилик берди.

РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабарга қараганда, Вашингтонда томонлар ўртасида бир неча кун давом этган музокаралардан сўнг шундай қарорга келинган.

* * *

● ВАРШАВА. Полшанинг Гданск шаҳрида мамлакат президенти Александр Квасневски ва Германия канцлери Герҳард Шрёдер ўртасида учрашув бўлиб ўтди. Унда Полшанинг Европа иттифоқига киришга тайёргарлиги билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Шунингдек, учрашув доирасида Косоводаги ҳарбий можароларни бартараф этишга бағишланган ҳукуматлараро маслаҳатлашув ҳам бўлди.

* * *

● ПЕКИН. Шу йилнинг биринчи чорагида Хитойга ташриф буюрган хорижий сайёҳларнинг сони сезиларли даражада ошди. ХХР сайёҳлик давлат бошқармаси маълумотларига қараганда, шу вақт ичида мамлакатга келган сайёҳларнинг сони 16,59 миллион кишига етган. Соҳа эса бундан 3,2 миллиард АҚШ доллари миқдорида фойда кўрган. Бу кўрсаткичлар ўтган йилдагига нисбатан тегишлича 13,63 ва 15,45 фоизга ошган.

* * *

● МОСКВА. Россия ташқи ишлар вазири Игор Иванов билан Белгия Ташқи ишлар вазирлиги раҳбари Эрик Дерейк ўртасида учрашув бўлиб ўтди. Унда Болқон минтақасидаги вазият юзасидан фикр алмашилди.

Эрик Дерейкнинг ташрифи ўтган йилнинг декабр ойида икки мамлакат ташқи сиёсат маҳкамалари раҳбарлари ўртасида имзоланган 1999-2000 йилларда ҳамкорлик дастури асосида ўтди.

* * *

● ПРЕТОРИЯ. Мозамбик пойтахти Мапутуда пиёдаларга қарши миналардан фойдаланишни тақиқлаш тўғрисидаги конвенцияга кирувчи мамлакатлар вакилларининг учрашуви бошланди. Унда бу турдаги миналарни тақиқлаш ва уларни зарарсизлаништиришда, конвенцияга кирувчи иқтисодий жиҳатдан аҳволи оғир бўлган мамлакатларга ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинади.

Халқаро конвенция 1997 йили Канадада қабул қилинган эди. Айни пайтда уни 135 давлат имзолаган ва улардан 71 таси ратификация қилган.

* * *

● ХАРТУМ. Судан ва Эритрея ўртасида сулҳ битими имзоланди. Унга икки мамлакат президентлари — Умар ал-Башар ва Исайёз Афеворк имзо чекди. Ҳужжатга кўра, Судан ва Эритрея ўртасида 5 йилдан буён давом этиб келаётган қуролли низога чек қўйилади ва ўзаро дипломатия муносабатлари тикланади.

* * *

● ҚОҲИРА. Миср Президенти Ҳусний Муборак Франция Бош вазири Лионел Жаспен билан учрашди. Унда икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар ва Яқин Шарқдаги вазият билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Ташриф доирасида бўлган Миср-Франция музокаралари сўнгида иқтисодий, маданий ва бошқа соҳаларда икки томонлама алоқаларни ривожлантиришга қаратилган ҳужжатлар имзоланди.

(ЎзА).

КУРРАИ ЗАМИНДА

ЎЛИБ ТИРИЛГАН ЖАНГЧИ

Республика «Нуроний» жамғармасининг Сариосиё тумани раиси М. Мамаюсупов билан Қорасув қишлоғидаги Ибодулло бобо Саидов хонадонига борганимизда кун пешин эди. У киши уйда йўқ экан. Кутадиган бўлдик. Ҳовлини кузатамиз. Ҳамма ёқ чиннидек озода. Данғиллама уй дид билан қурилган. Бу ерда бирон ортиқча нарса бўлмаганидек, ками ҳам йўқдек туюлди бизга. Ҳовли тўридаги дарахт шохига илиб қўйилган қафасда тоғ каклиги сайрамоқда. Мевали дарахтлар ҳосилга кирган. Ҳовлига кираверишдаги айвон деворига катта қилиб чизилган Ўзбекистондаги энг гўзал жойлардан бири — Сангардак тоғи шаршараси сурати диққатимизни тортади. Албатта, шаршаранинг таърифи йўқ. Баланд тоғ қоясидан шитоб билан пастга сочилиб-сочилиб оқадиган бу шаршарани кўришни орзу қилганлар оз эмас. Ҳайратлиси шундаки, қоя устида сув манбаи йўқ. У ҳолда бунча катта сув қаердан чиқяпти. Бу — табиат мўъжизаси.

Мезбон — оиланинг кичиги, туман ветеринария хизмати бошлиғи Амирилло бизни ичкарига таклиф этди. Кўп ўтмай Ибодулло бобонинг ўзлари ҳам келиб қолдилар.

Сангардак — Ҳисор тоғи бағридаги катта қишлоқ. Яёв киши туман марказигача икки кун йўл босади. Чанғоқ Сангардак таркибига кирувчи қишлоқлардан бири. Ибодулло бобо Саидов асли шу қишлоқдан. У 1942 йилнинг 1 июлида 27 қишлоқдоши билан шу ердан урушга кетди. У пайтлари тоғлар орасидаги қишлоқларда бошланғич синф маълумоти бор одам билимдон, ўқиган ҳисобланарди. Ибодуллонинг эса маълумоти юқори, 6-синфни тамомлаган. Шу боис бригадада табелчилик ҳам қиларди.

Фронтда шу маълумоти иш берди чамаси, қисқа таёргарликдан сўнг нишонни тўғри оласан деб қўл пулемётини ишониб топширишди. Воронеж фронтидаги пиёда ўқчилар полки Москва орқали қамалдаги Ленинград ҳимоясига ташланди. Полк ҳафталаб кечалари йўл босиб ботқоқликлардан ўтиб бир манзилга етиб келди. Жангга тайёргарлик бошланди.

— Биз рус тилини билмасдик. Фақат татар таржимон орқали у-бу нарсани англай бошладик. Орадан 3 — 4 кун ўтиб жангга кирдик. Ҳамма ёқ олов, тўс-тўполон бўлиб кетди. Ўлганларнинг, ярадорларнинг ҳисобига етиб бўлмайди. Чекиниш йўқ. Топшириқ шундай. Душман осмондан ҳам, ердан ҳам ёпирилиб ҳужум қилади. Уруш урушда, ҳеч ким жонини ўйламайди. Фақат мудофаада қаттиқ турамиз, баъзан ҳужумга ҳам ўтамиз. Шундай жангларнинг бирида чап қўлимдан елкам аралаш яраландим. Ўшанда қулоғимга осколка теккан. Госпиталда 6 ой даволандим. Яроқсизсан, деб уйга жавоб беришди, деб хотирлайди жангчи.

У 1943 йилнинг илк баҳорида, дарахтлар куртак чиқара бошлаганида Сариосиёда поезддан тушди. Қишлоғига етиб олиш учун улов ахтарди. Туман марказида сангардаклик поччаси Раҳмонқулни учратиб қолди.

— Эбойи, Ибодулло, ўзингмисан? Ўлмабмидинг? Сени ўлди, деб ўйингга қора хат келди. Энанг, қариндошларинг аза очган, энди умринг узоқ бўлади. Ҳай, илдамроқ бориб суюнчи оладиган бўлдим, — деди поччаси.

Ўғлидан қора хат олиб юрак-бағри қон бўлган Ойбиби опа Ибодуллони қучоқлаб-қучоқлаб йиғлади. Кўзларидан сел-себар ёш оқди. Бу

9 МАЙ — ХОТИРА ВА ҚАДРЛАШ КУНИ

айрилиқ, айни пайтда қувонч ёшлари эди. Ўлиб тирилган жангчини кўргани бутун қишлоқ келди.

Кўпни кўрган кексалар ўша кунларни эслаб, э-ҳе, нимасини айтасан болам, небир кунлар ўтмади. Урушни уруш десак, бу ёқда ундан беш баттар бўлди. Қишлоқда қолган хотин-халаж, битта-ярим кексалар, ёш болалар кечаю кундуз ишлашди. Омоч ҳайдаб буғдой экди, ўрди, янчди, топширди. Пахтанинг ташвиши ундан ошиб тушди. Изғиринда ҳам пахта териб, кечалари кўсак чувишди. Нормани бажарасан, бўлмаса — қамаласан, деган дағдағалардан юрак безиллаб қолганди. Тактак, кунжара, совуқ ёб шишиб ўлганлар қанча бўлди. Яратганга шукр, у кунлар ортда қолди. Энди ҳеч ким уруш балосини кўрмасин.

Ибодулло Саидов аввал қишлоғида ҳисобчилик, муаллимлик қилди. Сўнг Самарқандда агрономликка ўқиб келди. Туман пахтачилик бўлимида, МТСда агроном бўлди. Узоқ йиллар жамоа хўжалигида раис муовини, раис бўлди. Жамоа хўжалигида кўплаб иморат қурдирди, боғ яратди. Сангардакка йўл қурдириш, дарёга кўприк солиш ташаббускори бўлди.

Ҳозир нафақа олиб, уч ўғли, бир қизи, невараю чевералари бошида соябон. Қайси йили ҳажга бориб Маккаю Мадинани зиёрат қилиб қайтди. Аҳён-аҳён хуруж қилиб турадиган контузиясини ҳисобга олмаганда соғлиғи яхши, бардам.

— Президентимиз жуда тўғри гапни айтдилар. Биз урушда она-юртимизни деб, она-юрт деганда ҳам ўзимиз туғилиб ўсган қишлоқ, қишлоқда қолган оналаримиз, ёру биродарларимизни деб жангга кирганмиз. Билсангиз, Чанғоқдан 27 киши урушга кетган эдик. Шулардан атиги 5 киши қайтган. Ҳамқишлоқларим олис юртларда шаҳид кетишди, — дея ўкинч билан хотирлайди собиқ жангчи. — Урушдан қайтганлардан бирини Зикир Мелиқулов дейди. Бир кунда жўнаб, бирга жанг қилдик. У пулемётларнинг ўқдонини кўтариб юрарди. Мен яраланиб уйга қайтгач, у ҳам оғзидан яраланган. Ўқ жағини мажақлаб, тишларини тўккан. Тақдирни қарангки, шу одамнинг ҳалиҳанузгача уруш қатнашчиси деган ҳужжати йўқ. Саводи йўқ-да, ҳужжат билан иши бўлмаган. Бир неча марта ҳарбий комиссариатга бориб мен гувоҳга ўтдим, шу одам билан урушда бирга жанг қилганмиз, ҳужжатини топиб беринглар, дедим. Кани тинглаа, у ёқ-буёққа ёзиб кўрдик, фойдаси бўлмади. Бундай оддий, фақат меҳнатни биладиган, лекин юраги, қалби, тоза одамлар кўп. Мана, Хоним қишлоғида Холназар Раҳимов деган бобо бор. Унинг ҳам урушда бўлганлиги тўғрисида ҳужжати йўқ. Президентимиз 9 майни — Хотира ва қадрлаш куни деб эълон қилиб кўп хайрли, савоб ишнинг ташаббускори бўлдилар. Энди мана шундай одамлар ҳам қадрланади.

Собиқ жангчи Ибодулло бобо Саидов ҳақ гапни айтди. Мамлакатимизда илк бора нишонланадиган Хотира ва қадрлаш куни муносабати билан фронтларда жон олиб-жон берган ҳамюртларимиз хотираси ёдга олинади.

Чори ТЎХТАЕВ,
ЎзА мухбири.

Наманган вилоят ҳокимлиги Аёллар йили муносабати билан кўплаб ибратли ишларни амалга оширмоқда. Вилоят хотин-қизлар қўмитаси Аёллар ассоциацияси билан ҳамкорликда «Бегойим» дастурини ишлаб чиқди. Ушбу дастурга мувофиқ «Бегойим» маркази фаолият кўрсатмоқда. Шу нарса диққатга сазоворки, марказда хотин-қизларга ўн бир турда касб-ҳунар ўргатилмоқда.

СУРАТДА: моҳир ишчи Ферузахон Аҳадова ва шогирди Муқаддасхон Абдуллаева.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

1999 йил — Аёллар йили

ИЗТИРОБ

Ҳикоя

— Вой менгина ўлай, болам, эл эшитса, нима бўлади. Бировинг гапдан қол болам. Бўлиб ололмайдиган мол-дунёларинг бўлмаса. Отанг гўрида тикка туради-я жон болам...

Манзура хола бир-бирини ҳақорат қилиб, қўйиб берса тепалашишга тайёр турган ўғилларига қараб кўзига ёш олди. Каттаси Акрамжонни елкасидан қучоқлаб эшикка томон юрди.

— Қўй болам, сен каттасан битта бўлса ҳам кўйлакни олдин йиртгансан. Бир парча ер сендан ҳам ундан ҳам қолади болам. Жоним болам кет, уйингга кет.

— Нега мени ҳайдайсиз. Нима унинг шохи борми? Уй кичкинаники дедингиз. Чиқиб кетдим. Менда-ям бола-чақа бор. Иккита неварангизни уйлаш керак. Яхши гап билан айтдим. Ҳовли четидаги эски ошхона қулай деб турибди. Сенга қўшни ҳовлидай бўлиб турибди. Бузиб ташлаб ўғлимга уй қурай. Менинг ҳам ҳаққим бор... ахир. Бобосидан қолган жой, ўтирса ўтирар. Боллари кўпайса уй қуриб чиқиб кетар.

— Эна ўзи бунингизга одам иси ёқмайди... Бу ҳовлига на келинингиз, на болалар келолади. Акрам гапини тугатар-тугатмас Анвар ўдағайлади.

— Ҳўв ака, оғзингизга қараб гапиринг. Биринчидан ҳовлида ҳаққингиз йўқ... Иккинчидан болаларингиз ҳам ўзингизга ўхшаган тегмаган нарсаси йўқ. Ҳайдайман-да. Ҳар кимнинг боласи ўзига ширин. Ҳали қарасанг, турткилайди болларни...

— Менинг болам бўса, сенинг жиянларинг, бегона эмас-ку ҳовли отамники, қизғанаверма...

— Ҳовли меники... Ҳамма билади. Кичик ўғилга қолади. Отамнинг оғир-енгил кунига мен яраганман.

Юрувдингиз шаҳарма-шаҳар савдогарлик қиламан деб... Оғзига бир култум сувни томизишга ярамаган одам энди ҳовлига уй қурармиш. Қуриб бўпсиз. Бизда-ям бола-чақа бор. Ҳадемай катта бўлади.

Акрам энасининг қўлини силтаб ташлаб укаси томонга отилди.

— Ҳов менга қара мишиқи...

Жағингни эзиб қўяман, ҳаддингдан ошма... Сендай уканинг боридан йўғи яхши. Хотининг жа-а қайрабди-да сени. Уста Қаршининг қизи-да... ичидан пишган...

— Хотинимга тил тегизманг ака... Ўзингиз баховор бўлинг.

Чечамнинг авзойи бир йил олдин отамнинг маъракасида бузуқ эди. Сиз ўзингиз аёлнинг гапига кираяпсиз... Энамга ҳам кун бермай, қачон қараса арзимаган гапга жанжал кўтаради. Эна айтинг бунингизга, неча кун тураоласиз бу каттаконингизникида... Э... бир кун туриб кўринг-чи.

Манзура хола остонага ҳолсизланиб ўтириб қолди. Азои-баданини тер босди... Қулоғи шанғиллаб, ўғилларининг гаплари худди миясида бўлаётгандек гувулларди.

«Худойим-ей бовай ўлгунча мен ўлсам бўлмасмиди. Отаси тирик пайтда бир-бирига айтолмай юрган эканми».

— Анвар болам қўй, кета қолгин уйингга, мени қийнама, ўзи мазам йўқ. Зўрға юрибман. Жой камми, ўлсин болам топилар бирон жойдан.

— Э, эна сиз жим ўтиринг. Саккизта болам бўлса... Етти ўғилнинг ҳар бирига уй керак. Барибир менинг айтганим бўлади. Биттаси шу ҳовлида ўтиради. Каримжон бош невара шу ҳовлида ҳаққи бор ўтиришга...

Эрта-индин фотиҳа қилай деб турибман. Акрамингизнинг боласи энди бешга кирди... Эна, сиз ҳам тушунтиринг бу ўжарингизга қўй, денг.

— Менга икковинг ҳам бир болам. Ўрлашманглар. Биринг бир гапдан қо дейман-д-а...

— Акрамжон болам, сен кичкинасан. Ҳа деб тур... Каримжон эсли бола... Ўтирса ўтирсин, кейин бир гап бўлар.

— Эна, аралашманг, аралашманг дедим-ку... Буларнинг мақсади аниқ. Отамдан қолган ҳовлига эгалик қилиш. Мени кўраолмаяпти бунингиз. Молхол, ҳовли шунга қолди деб...

Ўв... менга қаранг ака. Қоған бўлса, отамнинг маракаларини ўтказдим. Элдан кам қилмадим. Ҳали қанчаси менинг бўйнимда. Элга ош бериш керак. Тош қўйиш керак. Болаларим кўп, қўлим қисқа деб қалтираб турасиз, — Анваржоннинг тоқати тоқ бўлди чоғи сўкинганича укасига ўдағайлади.

— Ўлдираман... сен ифлосни.

— Э. Қўлингиздан келганини қилинг... Ҳовлига қадам бостирмайман...

«Ҳовлига қадам бостирмайман» деган гап Анварнинг миясига урилди... Қандай қилиб укасининг юзига шапалоқ тортиб юборганини сезмади. Тепа сочи тикка бўлиб турган Акрамжон ҳам акасига ташланди. Ака-уканинг уй ичида жиққа-муш бўлаётганини кўрган Манзура хола уларга тармашиб ажратмоқчи бўлди.

— Келин ҳой, келин, қўшниларни чақиринг...

Манзура холанинг овозини ҳовлида юрган келини эшитиб югуриб келгунча уларни ажратмоқчи бўлиб катта ўғлини эшикка тортқилаётган холанинг боши айланди. Йиқилиб қолса икки ўғил бир-бирини ўлдириб қўйишаётгандек маҳкам ўғлига тармашди. Кўйлаги йиртилиб, тиши қонаган Акрамжон эшик олдига етган акасининг ҳақоратларига чидай олмай қўлига уриш учун нарса излай бошлади. Шу пайт кўзи кеча кийим илгич ясайман деб олиб келган ёғочга тушиб қўлга олди.

— Яхшиликча кет десам кетмадинг ака ўзингдан кўр... энди. — Акрамжон важоҳат билан таёқ кўтариб келаётганини кўрган Манзура хола қандай қилиб ўзини калтакка тутиб берганини сезмай қолди. Фақат.

— Вой болам ўлдириб қўясан. Ўз аканг-ку...

деган гапини эшикдан ҳовлиқиб қўшнилар билан келаётган келин Сабоҳат эшитди.

Манзура хола бошқа ҳеч нарсани эшитмади ҳам, кўрмади ҳам. Фақат бир марта кўзини очиб қўлини лабига олиб бориб оғзини ёпди. «Жим бўлинглар».

Бошини деворга уриб йиғлаётган Акрамжонни ҳам, бошини ҳам қилиб гарангсиб, худди туш кўраётгандек қотиб қолган Анваржонни ҳам хола кўрмас, уларнинг йиғисини ҳам эшитмас эди...

Ҳафиза ЎСАРОВА
Жомбой тумани.

Икки хабар

САНЪАТСЕВАР ЁШЛАР МАКТАБИ

Янгиер шаҳридаги болалар санъат мактаби ташкил этилганига 40 йил тўлди. Шу давр мобайнида уни чўлқуварларнинг юзлаб фарзандлари битириб чиқди. Бу билим даргоҳида Янгиер шаҳри ҳамда унга туташ ҳудудлардаги мактабларнинг ўқувчилари таҳсил олишяпти. Айни пайтда бу ерда 295 нафар санъатсевар ёшлар миллий чолғу асбобларида куй чалишни ўрганишаётир.

Мактаб талабалари республика ёш ижрочилар танловларида бир неча бор совринли ўринларни эгаллаганлар. Уларга тажрибали мураббийлар устозлик қилмоқда. Мураббийларнинг аксариятини шу мактабда таҳсил олиб, сўнгра Тошкент Давлат консерваториясини тугаллаб келганлар ташкил этади.

ЎЛКАМИЗНИ ЎРГАНАМИЗ

Нукусда Қорақалпоғистон Республикаси иқтидорли ёшларининг «Сиз тарихни биласизми?» мавзуидаги кўрик-танлови якунланди. Унда дастлабки босқичларда ғолибликни қўлга киритган тўрт жамоа куч синашди. Элликқалъа туманидаги иқтидорли ўқувчилар лицейи жамоаси ўлкамиз тарихи, маданий-маърифий қадриятларимиз, буюк бобокалонларимизнинг ҳаёти ва фаолияти, улар қолдирган бой ижодий мерос тўғрисидаги саволларга мукаммал жавоб берган учун биринчи ўринни эгаллади. Эндиликда жамоа танловнинг Тошкент шаҳрида бўлиб ўтадиган якунловчи босқичида қатнашади.

(ЎзА).

ЯНТОҚНИНГ ТОМИРИДАН АНЖИРНИНГ ЯПРОҒИГАЧА

Юртимизнинг жаннатмаконлигини авжи баҳор чоғида вилоятларга чиққанлар билади. Қашқадарёнинг Китоб, Шаҳрисабз тумани, Ургут, Зомин тоғлари, Бахмалсойнинг баҳорини кузатганмисиз?

Фарғона вилоятининг, Бешариқ туманидаги «Боғу бўстон» жамоа хўжалиги ерларидаги боғларга қараб кўз қувонади. Юртимизнинг жаннатмаконлигига кузнинг мевали боғларини сайр этганлар билади.

Ривоят қилишларича, ҳамма халқларга ер улашилганда, бизнинг ота-боболаримиз энг охирида борган эканлар. Шунда яратган парвардигор:

— Сизларнинг шундай қилишларингизни билган эдим, — дея, ўзининг боғидан жой берган экан.

Эҳтимол шу боиским, янтоғининг томиридан анжирининг япроғигача шифобахш. Ҳали мевалар бозор расталаридан узилмай туриб, янгилари пишиб етилади.

Қишлоқда яшаганларнинг меҳнатдан қўли бўшамаслиги ҳам рост. Лекин ана шу меҳнатга яраша яшашни, дам олишни ҳам билиши керак.

Қишлоққа борсам, уйим-жойим, фарзандим деб битта дарахт ўтқазган, фойдали иш билан шуғулланган ёшларни кўрганда қувонаман. Ҳоҳ таниш, ҳоҳ нотаниш бўлсин, машина олса, хўжалигини тиклаб олса, бориб табриклаб келаман. Уларнинг турмуш тарзига назар соламан. Ушбу ҳикоям ана шуларнинг бири ҳақида.

Мирзааҳмаднинг ишлари юришиб кетди. Нимагаки эришган бўлса, қишлоқ аҳлининг кўз ўнгида бўлди.

Гапнинг очиғи, бунга аёли ҳам сабабчи.

Етимлик билан катта бўлган йигит медицина техникумида ўқиди. Уйланганидан кейин, сиҳатгоҳнинг ёнида айрон қилиб, укасига соттирди. Кечани-кеча, кундузни кундуз демай елиб- югурди. Аввал «Запарожец» олди. Кейин «Жигули». Уй-жойни янгилади, иморат солди.

Иккита сигирга хотини қарайди. Ҳар биридан бир челакдан сут олади. Қаймоқ, сарёғ сотади.

Иккита укасини уйлади. Машина олиб

Ҳаракатда баракат

берди. Ўғилларига тўй қилди. Бу гаплар айтишга осон. Лекин меҳнат қилган кам бўлмас экан. Бунинг устига, дам олишни ҳам билади. Хотини билан Тошкентга келиб, Юлдузнинг концертига тушишга ҳам вақт топади. Ўқимаган газетаси йўқ.

— «Ўзбекистон овози»даги Рўзимбой Ҳасаннинг мақоласини ўқидингизми? — деб сўраб қолди мендан.

— Йўқ, — деб кўрайчи.

— Жовли Хушбоқов деган журналист билан би-ир таништириб қўймайсизми? — дея таклиф қилади. Қишлоқда яшасанг, ҳамма нарсани билишинг керак, деб қўярди.

Мол танишинг, бозорни, нарх-навони билишинг, барча нарсадан огоҳ бўлиб туришинг керак.

Бировни туғруқхонага элтиш керак бўлса ярим кечасими, ишдами дарров етиб келади.

— Алпомишу Алишерларни эсон-омон туғилишига ҳисса қўшдим, — дея фахрланиб юради.

Ўғилларнинг беш яшари ҳам давлат мадҳиясини ёддан билади. Бу оилада меҳнат бор, аммо хафачилик йўқ. Мени қўлимга қалам олишга ундаган ҳавас ҳам мана шу. Уларнинг хонадонига кирган одам, лабида табассум билан чиқиб кетади.

Ҳозир улар икки гектар ер олиб, боғ қиляпти. Худойимнинг суйган бу икки бандасига қараб, барака дегани ҳам аҳил оилада бўлар экан деб ўйлаб қўяман.

Айнан шу қишлоқда яна бир оила бор. Тўғри улар ҳам етимлик билан катта бўлган. Лекин иккала ака-ука ҳам ишламайди. Онаси жамоа хўжалигидан ёрдам сўрагани сўраган. Маҳалла қўмитасининг раиси Абдураҳим Кенжаев бир-икки марта танбеҳ ҳам берибди. Ишга киритиб қўйди. Лекин одамнинг ўзида бўлмагандан кейин қийин экан. Буям майли, ҳовлисининг йиқилган деворларини тиклаб қўйишга ҳам бўйни ёр бермайди. Йўқ, уларни тилга олиб, сизларни ҳам кайфиятингизни бузишни истамасдим. Фақат тарбияда гап кўп эканда.

Қишлоқнинг қувончлари ҳам, ташвишлари ҳам ўзига яраша. Тақдир кимгаки ана шу жаннатмакон гўшада туғилмоқни насиб этган экан. Қандай яшаш унинг ўзига, ҳаракатига боғлиқ.

Абдураҳмон ЖЎРА.

БУ ОЛАМНИНГ СИРЛАРИ КЎП

Биласизми?

Афлотун ҳуқуқни, давлатни бошқаришни беш хил бўлади деб айтган. Демократик ҳокимият — давлатни кўпчилик бошқаради, аристократ ҳокимият — бунда давлатни бойлар, камбағаллар эмас, халқнинг энг донолари бошқаради: Олигархин ҳокимияти — ҳокимият мулкдорлар қўлида; шоҳ ҳокимияти — қонуний ёки наслдан наслга ўтган ҳуқуқ; тирания — ҳуқуқ бир шахснинг қўлида, бу айёрлик, ёки куч билан эришилган бўлиши мумкин.

* * *

Эрамиздан олдинги 5-4 асрларда яшаган юнон файласуфи Арстип дўстликка ишонмаган. У шундай деган: дўстлик ақлсизлар ўртасида ҳам ақллилар ўртасида ҳам бўлмайди. Ақлсизлар зарурат туғилганда дўст бўлиб заруратга эҳтиёж қолмагандан кейин ундан воз кечади. Ақллилар ўз ақлига ишониб дўст ахтаришмайди.

* * *

Юнон файласуфи Хилон нималар энг қийин деган саволга қандай жавоб берган? У айтган сир сақлаш, бўш вақтдан ортиқча фойдаланмаслик, аламга чидаш. У яна шундай ҳам деган. Базмда оғзингни тий. Уйланишда дабдабага йўл қўйма. Ўлганлар ҳақида ёмон гапирма. Бировнинг фожеасидан кулма. Сендан қўрқишмасин, сени ҳурмат қилишсин.

* * *

Юнон файласуфи Биант шундай деган... «аҳволнинг ёмон томонга ўзгаришига чидаш қийин». У яна шундай ҳам деган: «Дўстлар ўртасидаги баҳсни ечишдан кўра душманлар ўртасидаги баҳсни ечиш яхши. Душманлар орасидаги баҳсни ечсанг улардан бири дўст бўлади. Дўстлар орасидаги баҳсни ечсанг улардан бири душманга айланади».

Тўпловчи:
С. ЙЎЛДОШЕВА.

«ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ-ХОЛДИНГ» очиқ турдаги акционерлик жамияти холдинг компанияси акциядорларининг йиллик умумий йиғилиши 1999 йил 28 май куни соат 11-00 да Тошкент шаҳри, Абай кўчаси, 6 а уйдаги манзилда ўтказилади:

КУН ТАРТИБИ:

1. «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» ОАЖ компанияси бошқарувининг 1998 йилдаги иш фаолияти ва компаниянинг 1999 йилги асосий йўналишлари тўғрисидаги ҳисоботи.

2. «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» ОАЖ компаниясининг 1998 йилги бухгалтерлик балансини, фойда ва зарарлари, қимматли қоғозлар бўйича ҳисоботини ҳамда 1999 йилга харажатлар сметасини тасдиқлаш.

3. 1998 йил бўйича тафтиш комиссияси ҳисоботи ва ташқи аудитор хулосасини тасдиқлаш.

4. Холдинг компанияси устав фондини камайтириш.

5. Холдинг компанияси кузатув кенгашига янги аъзоларни сайлаш.

6. Холдинг компанияси бошқарувига янги аъзоларни сайлаш.

7. Холдинг компанияси тафтиш комиссиясига янги аъзоларни сайлаш.

8. Реконструкциялаш ва ривожлантириш жамғармаси низомига қўшимча ўзгартиришлар киритиш.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 17 январдаги 525-сонли қарорига асосан Холдинг компанияси Уставига ва бошқарув органлари низомларига ўзгартиришлар киритиш.

10. «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» ОАЖ компаниясининг 1999 йилги аудиторини тасдиқлаш.

11. Ҳар хил масалалар.

Кузатув кенгаши

«Қишлоқ ҳаёти» газетаси жамоаси таҳририят бўлим мудири Ҳосил Каримовга акаси
Худойберди БОЛТАЕВнинг
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТ

МУАССИСЛАР — *Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси, Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.*

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосари —1-33-44-43, 1-33-16-27. Масъул котиб — 1-33-09-93. Деҳқончилик бўлими —1-36-54-51. Ижтимоий ҳаёт ва адолат бўлими — 1-36-56-30, Иқтисодиёт, тадбиркорлик ва чорвачилик бўлими 1-36-54-51. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —1-36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 1-36-56-25. Шикоят ва хатлар бўлими — 1-36-54-52.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 00006. Буюртма Г— 0359, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 23.30

1 2 3 3 4 6.